

ÅRSMELDING 2012 – VEST-AGDER-MUSEET IKS

Innhold

DIREKTØREN HAR ORDET	2
STYRETS ÅRSBERETNING 2012	4
VEST-AGDER-MUSEET IKS – FORMÅL OG ORGANISASJONSFORM	4
BESØKSTALL VED AVDELINGENE	7
UTFORDRINGER.....	8
TAKK TIL ANSATTE OG FRIVILLIGE	10
ØKONOMISKE FORHOLD	10
REGNSKAP 2012	11
MUSEETS AVDELINGER OG FELLESSATSINGER	27
VEST-AGDER-MUSEET KRISTIANSAND	27
VEST-AGDER-MUSEET GIMLE GÅRD.....	29
KRISTIANSAND KANONMUSEUM	30
VEST-AGDER MUSEET SETESDALSBANEN	30
VEST-AGDER-MUSEET SJØLINGSTAD ULDVAREFABRIK.....	32
VEST-AGDER-MUSEET MANDAL.....	35
VEST-AGDER-MUSEET LISTA.....	37
VEST-AGDER-MUSEET FLEKKEFJORD.....	39
FELLESSATSINGER OG SAMARBEIDSPROSJEKTER	41
ARBEID I FAGGRUPPER.....	43
FAGGRUPPE FORSKNING.....	43
FAGGRUPPE FORVALTNING	44
FAGGRUPPE FORMIDLING.....	45
PROSJEKTMIDLER TIL UBEMANNEDE MUSEER 2012	49
DIGITALE BILDER I AGDER (DBA)	49

DIREKTØREN HAR ORDET

Endring særpreger samfunnet vårt mer enn noe annet, dette gjelder også museumslandskapet og Vest-Agder-museet. Rammene for virksomheten endres, det samme gjør fokusområder og hvilke tema det er viktig for museet å ta opp – og ikke minst endrer det seg hvordan vi tenker og arbeider. Det er ikke uten grunn at «fornyning» kom inn som et viktig aspekt i Stortingsmelding 49. *Framtidas museum* (2009). Det er imidlertid viktig at endringene skjer ut fra bevisste valg og prioriteringer. Da det i 2012 var rundt 7 år siden Vest-Agder-museet ble konsolidert, var det naturlig å underkaste museet en organisasjonsevaluering. Resultatene av denne var interessante og viktige for museets vei videre.

En viktig konklusjon etter organisasjonsgjennomgangen, var at ingen av de intervjuede personene eller institusjonene skulle ønske konsolideringen ugjort eller ønsket at dagens organisering skulle reverseres. Det er et viktig utgangspunkt for den videre utviklingen. Samtidig ønsker flere at museet hadde vært mer synlig og levert mer faglig produksjon. Dette er ikke noe særskilt for VAM. De fleste konsolideringer har gitt større effekt i forhold til mer ordnet personalledelse og økonomistyring enn det har gitt tydelige museumsfaglige effekter. Samtidig har mange museer utfordringer i å finne balansen mellom å profilere den konsoliderte enheten, kontra de enkelte besøksstedene. I VAM gjorde en like før jul et viktig valg; overfor publikum skal besøksstedenes profilering styrkes. Det tror jeg er et klokt valg, både i forhold til en reiselivsstrategi, men også i forhold til å styrke det lokale engasjementet rundt de enkelte avdelingene.

Den økonomiske situasjonen ved museet er utfordrende. Dette kommer også frem i organisasjonsgjennomgangen. Skal museet ha mulighet til å utvikle seg, ta de nødvendige grep for å følge opp faglige prioriteringer, samt sikre samlingene våre også i årene fremover, må både museet selv gjøre noen tøffe prioriteringer, samtidig som en ikke kommer utenom behovet for friske midler.

Besøkstallene ved Vest-Agder-museet har fortsatt å stige også i 2012. Dette er svært gledelig og må tas både som et signal om at det produktet vi leverer fenger publikum, har god kvalitet og relevans for publikums interesser. Det vitner også om en langvarig og bevisst satsing hos den enkelte avdeling, som gir resultater over tid.

Museet har i ulike settinger beveget seg utenfor de tradisjonelle museumsmurene. I år tok en steget hakket videre, gjennom stand på båtmessa *Sjøen for alle* på Lillestrøm. I løpet av ei intensiv uke var kanskje så mange som 20 000 personer innom standen. Her fikk de treffe noen av nestorene innen norsk båtproduksjon –viktige ressurspersoner for museets satsing på plastbåt – og ikke minst, en hyggelig prat om sommerminner fra 1960- og 70-tallet. Museum handler ofte om følelser, og denne uka gjorde det definitivt det.

Mot slutten av året ble det inngått nye avtaler mellom Stiftelsen Setesdalsbanen, Setesdalsbanens Venner og Vest-Agder-museet. Disse avtalene trekker venneforeningen mer inn i driften, et viktig grep, tatt i betraktning at det er personer derfra som bemanner togene og står for fremføringen. De nye avtalene er klarere på roller og ansvar og borger slik for en god og stabil drift i årene fremover.

Den store museumsdagen er blitt et viktig arrangement for museet. Selve arrangementet går på rundgang fra avdeling til avdeling, slik at fokus flyttes fra år til år. I 2012 var Sjølingstad vertskap – og det er veldig gledelig å oppleve at personer som litt unnskyldende sier de kun skal inn 5-10 minutter, ikke klarer å løsrive seg før det er gått nærmere tre timer. Dette er også en gylden mulighet til å vise bredden i museets arbeid og tematikk. I år var det for eksempel mange som fikk en aha opplevelse, da de forstod at museet faktisk drev en reel tekstilproduksjon på Sjølingstad, ikke kun demonstrasjon for besøkende.

Kristiansand, 25. februar 2013

John Olsen

Direktør

STYRETS ÅRSBERETNING 2012

VEST-AGDER-MUSEET IKS – FORMÅL OG ORGANISASJONSFORM

Virksomhet og lokalisering

Vest-Agder-museet IKS er et kulturhistorisk museum som ved årsslutt 2012 består av åtte museer lokalisert i Flekkefjord, Lista, Sjølingstad, Mandal, Kristiansand og Vennesla. Nytt av året er Kristiansand Kanonmuseum som ble innlemmet i Vest-Agder-museet fra 1. juli. Museets hovedadministrasjon ligger på Odderøya i Kristiansand. Museet skal organisere innsamling, bevaring, dokumentasjon, forskning og formidling av kulturhistorien i Vest-Agder.

Museet er organisert som et interkommunalt selskap. Deltakere i selskapet er Vest-Agder fylkeskommune og kommunene i Vest-Agder. Eierandel og deltakeransvar er fordelt slik: Vest-Agder fylkeskommune 50/100, Kristiansand kommune 20/100, og kommunene Flekkefjord, Farsund, Mandal og Vennesla 5/100 hver, og 1/100 hver på kommunene Sirdal, Kvinesdal, Lindesnes, Hægebostad, Audnedal, Lyngdal, Åseral, Marnardal, Søgne og Songdalen. Museet skal bidra til at de deltakende kommuner får et godt museumstilbud.

Representantskap

Representantskapet er Vest-Agder-museets høyeste myndighet. De deltakende kommuner og fylkeskommunen utøver sin myndighet i selskapet gjennom dette. Representantskapets medlemmer og varamedlemmer velges for 4 år og følger den kommunale valgperioden. Det kan foretas nyvalg i perioden. Representantskapet har 16 medlemmer, 1 medlem fra hver deltakerkommune. Representantskapsmøte ble avholdt 27. juni 2012 ledet av Thore Westermoen. I møtet ble Terje Damman valgt som leder for representantskapet for perioden 2012 til 2015. Kari Røynlid ble valgt som nestleder.

Styre

Vest-Agder-museet IKS har et styre på 9 medlemmer med personlige varamedlemmer. 7 velges av representantskapet og 2 velges av de ansatte. Valgperioden er 4 år, tilsvarende den kommunale valgperioden. Det ble valgt nytt styre for inneværende valgperiode på representantskapsmøtet 27. juni 2012:

Styremedlemmer

Thor Jørgen Tjørhom – styreleder
Toril Runden – nestleder
Åse Marie Bue
Solveig Nordkvist
Tobias Oftedal
Harald Sødal
Aslak Wegge
Thorunn Lunde – ansatterepresentant
Oliver J. Torkelsen – ansatterepresentant

Personlige varamedlemmer

Reidun Bakken
Anne Margrethe Larsen
Kristin Ljosland
Sigrid Tufteland
Jan Seland
Per Sigurd Sørensen
Bjørn Danielsen
Inge Eikeland - 1. vara
Agnete Kjellin - 2. vara

Det har vært avholdt 7 styremøter i 2012 og styret har behandlet 50 saker i løpet av året. Setesdalsbanen og organisasjonsgjennomgangen av Vest-Agder-museet er de sakene som har fått mest oppmerksomhet.

ADMINISTRASJON, PERSONALE OG ARBEIDSMILJØ

Arbeid i administrasjonen

Administrasjonen består av direktør, administrasjonssjef og regnskapsfører. I perioden har administrasjonen også hatt inne en person i praksisplass fra NAV knyttet til regnskap og kontorfunksjoner. Administrasjonen bistår avdelingene i forhold til budsjett, regnskap og personalsaker. Også andre fellesanliggender som IKT og forsikring koordineres av administrasjonen. Det er i 2012 opprettet et økonomi- og administrasjonsutvalg på tvers i organisasjonen, denne arbeider med standardisering av rutiner innenfor sitt arbeidsområde.

Av større saker har administrasjonen arbeidet med konsolideringen av Kristiansand Kanonmuseum, Møvik Fort, som ble en realitet 1. juli. Administrasjonen har også i 2012 brukt mye tid på å få på plass nye avtaler for driften av Setesdalsbanen. 1. november trådte samarbeidsavtale mellom Vest-Agder-museet og Setesdalsbanens Venner og ny driftsavtale med Stiftelsen Setesdalsbanen i kraft. Administrasjonen har også arbeidet med oppgaver knyttet til felles konserveringsverksted for VAM og Sørlandets Kunstmuseum på Odderøya i tillegg til arbeidet med utvikling av Odderøya generelt.

Ansatte

Museet hadde i 2012 totalt 41,2 årsverk. Tallet inkluderer fast ansatte, ansatte i midlertidige stillinger og personer i praksisplasser fra NAV. Sesongarbeidere og timelønnte er ikke medregnet i tallet og utgjør et betydelig antall personer som leies inn spesielt i sommersesongen for å arbeide som omvisere, butikk- og kafé-medarbeidere. Administrasjonssjef Morten Westvik gikk ut i permisjon fra 1. mars og Gro Eikeland kom inn som vikar i stillingen fra 15. februar.

Vest-Agder-museet anser seg å være en inkluderende organisasjon preget av mangfold på flere plan. Ansatte med forskjellig kulturell og aldersmessig bakgrunn sikrer bredde i museumsdriften. Også faglig er mangfoldet stort, fra ansatte i antikvarisk tekstilproduksjon og damptogdrift til mer tradisjonelle museumsfag. Museet er IA-bedrift (IA = inkluderende arbeidsliv) og legger til rette for arbeidstrening og praksisplasser for personer fra NAV i den grad det er mulig.

Venneforeninger/frivillige

Flere av avdelingene i Vest-Agder-museet har venneforeninger som bidrar betydelig med sin frivillige innsats til deler av driften ved avdelingene.

Likestilling

Museet har som mål å være en arbeidsplass der det råder likestilling mellom kvinner og menn. Ved utgangen av 2012 hadde museet 42 ansatte hvorav 22 var kvinner og 20 var menn. Vest-Agder-museets styre besto i 2012 av 4 kvinner og 5 menn.

Kompetanseheving

Vest-Agder-museet er en kunnskapsvirksomhet og de ansatte er gjennom sin kompetanse, arbeidsinnsats og motivasjon det viktigste redskap for å nå organisasjonens mål. Kompetansen og kunnskapen til den enkelte ansatte er et viktig aktivum i museets daglige virksomhet og det satses bevisst på å videreutvikle både den formelle og den uformelle delen av de ansattes kompetanse. Ansatte i museet har deltatt på nettverkssamlinger og på en rekke relevante seminarer, kurs og møter som bidrar til å øke kompetansenivået både individuelt og på bred basis i museet. Internt har det blitt avholdt kurs i dramapedagogikk for formidlerne.

I tillegg til at museet er opptatt av å bygge egen kompetanse, har det også vært fokus på å dele museets erfaringer og kunnskap med andre. En rekke av museets ansatte har delt sin kompetanse gjennom å holde kurs og foredrag om temaer så forskjellige som for eksempel linoljemaling,

dendrokronologi og brannsikring. Museet avholder hver vår kurs for egne guider der også eksterne aktører har blitt invitert til å delta. Ansatte ved museet har i tillegg holdt guidekurs eksternt.

En konservator har i 2012 vært delvis fristilt fra sin stilling for å jobbe med en PhD-avhandling om profesjonsetikk. Målet er at museet skal opparbeide seg fagkompetanse innen dokumentasjon og formidling av tabubelagte eller sensible emner, som er et prioritert arbeidsområde. Konservatoren har holdt en rekke foredrag og undervist på Universitet i Agder som en del av doktorgradsarbeidet.

Organisasjonsutvikling

Vest-Agder-museet IKS ble etablert som en konsolidert enhet i 2007 og byggingen av en felles organisasjonskultur har vært et fokusområde siden den gang. Felles samlinger for alle ansatte bidrar til å styrke samholdet og samarbeid på tvers i organisasjonen. I 2012 ble det avholdt to fellessamlinger for alle ansatte, en på Listeskøyta Kystkultursenter i mars og en på Idda Arena i Kristiansand i november. Tema på samlingen i november var rapporten fra organisasjonsgjennomgangen som ble gjennomført i 2012.

Konsulent Trygve G. Nordby fra Sonconsult AS evaluerte i perioden mai til august organiseringen av Vest-Agder-museet i forhold til å vurdere hvorvidt den er effektiv og tilpasset de utfordringene, funksjonene og oppgavene museet står overfor i dag og i årene framover. I september forelå rapporten fra evalueringen med tittel *Synlighet, fart og retning*, der Nordby gjennom sine observasjoner og vurderinger peker på en rekke utfordringer og gir konkrete anbefalinger i forhold til å møte disse på en best mulig måte. Rapporten fra Nordby er et viktig redskap i det pågående arbeidet med å utvikle Vest-Agder-museet til å bli en enda mer framtidsrettet og anerkjent leverandør av museumstjenester.

I styremøte 10. desember gjorde styret i Vest-Agder-museet et prinsippvedtak i forhold til profilering i Vest-Agder-museet, der fokus i markedsføringen av museet ble bestemt flyttet fra fellesnavn til det enkelte besøksmål og attraksjon. Vedtaket kom som en konsekvens av anbefaling gitt i rapporten fra organisasjonsgjennomgangen og det arbeides videre med å tilpasse eksisterende designprogram til ny profil.

Helse, miljø og sikkerhet

Arbeidsmiljøet og den generelle trivselen blant de ansatte ved museet oppfattes å være god. Det har vært fokus på å sørge for gode rutiner for intern informasjon og kommunikasjon mellom ansatte og ledelse og på sosiale/faglige aktiviteter som kan bidra til et godt arbeidsmiljø. Setesdalsbanen og Sjølingstad Uldvarefabrik har i 2012 blitt medlem i Agder Bedriftshelsetjeneste. På disse to avdelingene tilhører storparten av de ansatte yrkesgrupper det er lovpålagt med bedriftshelsetjeneste for, og bare økonomi hindrer museet i å innlemme alle ansatte i ordningen.

Fravær

Det totale sykefraværet i 2011 har ligget på 4,2 %. Dette er litt lavere enn fraværet i 2011 og ligger godt innenfor målet om ikke å overskride 6,2 % sykefravær som var definert i museets handlingsplan som IA-bedrift. Ny revisjon av museets handlingsplan for IA, gjeldende fra januar 2013 er utarbeidet, med delmål om at sykefraværet ikke skal overstige 5,6 %. IA-avtalens overordnede mål er å forebygge og redusere sykefravær, styrke jobbnærværet og bedre arbeidsmiljøet, samt hindre utstøting og frafall fra arbeidslivet, hvilket er ytterligere konkretisert i revisjonen av museets handlingsplan.

Arbeidsmiljøutvalg

Arbeidsmiljøutvalget har i 2012 bestått av følgende medlemmer:

Nils Magne Håkegård, hovedverneombud/ansattes representant, Birgit Gautschi, ansattes

representant, John Olsen, arbeidsgiverrepresentant og Gro Eikeland, arbeidsgiverrepresentant og leder av utvalget.

Det har vært avholdt tre møter i AMU i 2012 med blant annet følgende saker:

- Valg av bedriftshelsetjeneste
- Sykefravær
- Inkluderende arbeidsliv (IA)
- Løpende orientering om saker av relevans generelt i museet

Nytiltrådt ansatterepresentant i Arbeidsmiljøutvalget har i 2012 gjennomført 40 timers HMS-kurs.

Påvirkning av det ytre miljø

Setesdalsbanens aktivitet er av en slik art at noe utslipp i forbindelse med museumstogkjøring er uunngåelig. Utover dette bidrar ikke museets til å forårsake skadelig påvirkning av det ytre miljøet.

BESØKSTALL VED AVDELINGENE

Avdeling	2008	2009	2010	2011	2012
Kongsgård, Kristiansand	28 094	23 098	19 832	29 740	26 567
Odderøya				600	Ca. 2 200
Kristiansand Kanonmuseum					8 753
Gimle Gård	2 923	3 076	3 125	stengt	1 659
Setesdalsbanen	20 430	21 980	12 104	19 249	120 Kun en avgang i sesongen
Mandal (inkl Vigeland Hus)	3 516	4 189	4 286	4 686	3 980
Sjølingstad	5 893	6 313	8 301	7 164	7 506
Lista	6 737	11 884	15 263	16 813	17 314
Flekkefjord	7 906	7 390	8 902	7 616	8 707
Totalt	75 489	77 930	71 813	85 868	76 806

Besøkstallet for 2012 er lavere enn i rekordåret 2011. Årsaken er først og fremst at kjøring på Setesdalsbanen, vår nest største avdeling, var innstilt sesongen 2012. For de andre avdelingene er det små endringer. I Kristiansand kom det til et nytt publikumstilbud i juli 2012 gjennom barneaktiviteter i Lille Nodeviga. Sammen med Odderøya Open og regattaen "Plastikk 2012" bidro dette til at rundt 2200 mennesker besøkte museets tilbud på Odderøya i 2012. Fra 1. juli ble Kristiansand Kanonmuseum en del av Vest-Agder-museet. Sesongens tall derfra er tatt med i denne oversikten.

Besøkstall for museets utstillinger på vandring til andre institusjoner eller turneene i Den kulturelle spaserstokken er ikke tatt med i oversikten. Deltakelsen under båtmessa *Sjøen for alle* er heller ikke oppført i tabellen. Over 28 000 mennesker besøkte messa, og utstillingen til Vest-Agder-museet var godt besøkt.

Regner vi med disse aktivitetene, vil totalt besøkstall for Vest-Agder-museets publikumstilbud i 2012 ligge på **ca. 90 000 mennesker**.

UTFORDRINGER

Økonomisk handlingsrom

Det aller meste av museets inntekter er bundet opp i lønn, faste utgifter som strøm, forsikring m.m. Dette gjør at museet ikke klarer å være så dagsaktuelt som en burde og ønsker å være. Den økonomiske situasjonen er også en utfordring i forhold til oppgaver som å ta vare på samlingene, forvalte disse og forske på aktuelle tema for regionen og museet. Spesielt innenfor samlingsforvaltning er situasjonen alvorlig. Arbeidet med å registrere gjenstandene på en tilfredsstillende måte går sakte. Det er ikke ressurser til å digitalisere fotosamlingene som kontinuerlig brytes ned, bygningsvedlikeholdet har store etterslep. Den økonomiske situasjonen gjør også at VAM ikke får det momentet en trenger for å kunne etablere museet på Odderøya som et kraftsenter, slik organisasjonen trenger. Hovedårsaken er et misforhold mellom indeksregulering av tilskudd og lønns/prisvekst, samt at flere avdelinger var underbudsjetterte ved konsolideringen

Skal budsjettet kunne bringes i balanse i årene fremover, må en enten øke inntjeningen eller kutte i driften. Å kutte i driften er vanskelig om ikke bemanningen og aktiviteten skal reduseres. Følgende tiltak foreslås for å øke inntjeningen – alle tre bør følges opp parallelt:

1. Representantskapet må fastsette en årlig indeksregulering på minimum nivå med hva staten legger til grunn for sitt tilskudd.
2. Egeninntjeningen må økes. Skal en lykkes med dette, fordres det at en knytter til seg kompetanse innen markedsføring.
3. VAM bør arbeide for at det statlige tilskuddet økes. I dag ligger dette på mellom 49 og 50 % av totalen, mens staten i utgangspunktet kan bidra med inntil 60 %.

Bygningsvern

Vest-Agder-museet forvalter i overkant av 90 antikvariske bygg. Som ved de andre museene i landet, er det et stort etterslep på vedlikehold av disse. Jfr. ovenfor strekker ikke de årlige driftsbudsjettene til i forhold til vedlikehold utover spredt «brannslukking». Ved enkelte bygg har en gått i gang med nødtiltak som å legge presenninger på tak.

VAM bør sammen med de andre museene i landet arbeide for å øke bevilgningene til bygningsvedlikehold. I tillegg må museet vurdere om enkelte bygg bør avhendes.

Magasinsituasjonen

Vest-Agder-museet forvalter nær 60 000 gjenstander og 228 000 fotografier. I Mabergåsen på Lista er det etablert et moderne magasin med klimaregulerte haller for mindre og mellomstore gjenstander. Dette dekker behovet for den vestre delen av fylket, samt for hele museet når det gjelder fotomagasin. Avd. Kristiansand leier et større lokale i Vågsbygd, men dette er for lite og en del oppbevares derfor under utilfredsstillende forhold i museumsbygget på Kongsgård. Magasinet knyttet til Setesdalsbanen er lite egnet til dette formålet. Ved Setesdalsbanen oppbevares store mengder unike vogner/vognkasser fra 1880-1890 tallet utendørs under presenning.

Museet bør utrede muligheten for sentralmagasin for små og mellomstore gjenstander for den østre delen av fylket, samt magasinløsning for større gjenstander for hele fylket. I forhold til vognene på Setesdalsbanen, må dette løses lokalt på Grovane. Som finansieringsløsning bør privat-offentlig samarbeid vurderes.

Samlingsforvaltning - registrering

Alle museets gjenstander må gjennomgås og registres i Primus. Totalt er kun ca. 16 100 av ca. 60 000 gjenstander registrert. Dette arbeidet er viktig for å få oversikt over hva museet forvalter, samlingens tilstand samt for å kunne ta godt funderte avgjørelser når det gjelder inntak av nye gjenstander.

Tilsvarende som ved andre museer, bør også VAM ha satt i gang et «revita»-prosjekt knyttet til gjennomgang av samlingene og registrering av disse. Det er ikke realistisk å kunne gjøre dette uten å organisere arbeidet som et prosjekt med ekstra innleid personell. Dette krever økonomisk handlingsrom.

Kunnskapsoverføring knyttet til handlingsbåren kunnskap

VAM særpreges av mange avdelinger/funksjoner knyttet til «håndbåren kunnskap», dvs. kunnskap som vanskelig lar seg dokumentere utover at kunnskapen går fra person til person. Dette gjelder særskilt aktiviteten på Sjølingstad, driften på Setesdalsbanen samt mye av bygningsvedlikeholdet. På avdeling Sjølingstad har det vært lagt ned et stort arbeid i å utvikle manualer og dokumentasjon som kan støtte opp under opplæringen av nytt personell. Det er imidlertid utfordrende at funksjoner som tidligere ble løst av mange, nå løses av noen få. Forsvinner en av disse, vil det ta lang tid for en ny person å opparbeide seg denne kunnskapen.

Sjølingstad, Setesdalsbanen og bygningsvern bør arbeide med å videreutvikle manualer for kunnskapsoverføring. Dette er imidlertid et tidkrevende arbeid som trekker personell ut av den daglige driften og følgelig i en periode krever økte ressurser. En bør videre arbeide for at flere personer er involvert i de ulike prosessene, slik at flere sitter på parallell kunnskap. I tillegg til at en bør arbeide for å styrke egen stab (økt bemanning), slik at en har mulighet for overlapp når folk slutter, bør en også arbeide for å bygge nettverk mot lignende institusjoner ved andre museer.

Vest-Agder-museet som kompetanseinstitusjon

Museet opplever utfordringer knyttet til at fagstillingene i stadig større grad er blir spist opp av andre oppgaver. I tillegg har museet opplevd et generasjonsskifte, hvor erfarne konservatorer er gått av med pensjon og nye kommet inn.

Endringene i tråd med organisasjonsgjennomgangen bør bedre noe på dette, men i tillegg burde museet hatt en strategi og en økonomi, både til å øke antallet konservatorer, samt å kunne videreutdanne de som allerede er tilsatt. Museet har en ambisjon om å bringe flere opp til en sertifisering etter Norsk museumsforbunds ordning (Konservator NMF).

Kjelebytter - Setesdalsbanen

For å ha sikkerhet for drift i årene fremover, er Setesdalsbanen avhengig av å ha to operative lokomotiv. Dampkjelene i flere av lokomotivene er nå rundt 100 år og har behov for en større oppgradering/bytte. Som et minimum må to av disse tas innenfor en 3 - 5 års periode (jfr. behovet for to operative lokomotiv). Trolig må kjelene nyproduseres i England. Utbedringene er kostnadsberegnet til 1,5 millioner kroner per lokomotiv.

TAKK TIL ANSATTE OG FRIVILLIGE

Styret i Vest-Agder-museet ønsker å rette en spesiell takk til alle ansatte og frivillige som har stått på og bidratt til et godt resultatmessig år 2012 med økende publikumstall!

ØKONOMISKE FORHOLD

Fortsatt drift

Totale inntekter for 2012, inklusive finansinntekter, utgjorde 42 059 991 kroner. Tilsvarende utgjorde årets kostnader 40 647 911 kroner. Til sammen gir dette et netto driftsresultat på 1 412 080 kroner. Driftsresultatet for 2012 er forbedret med nærmere 900 000 kroner på grunn av premieavvik på pensjonsinnbetalinger til KLP for 2011 og aktuarberegning av premieavviket for 2012, hvorav sistnevnte kostnadsføres i 2013.

Vest-Agder-museet IKS har per 31.12.2012 et samlet disposisjonsfond på 4,13 millioner kroner og 1,62 millioner kroner avsatt i bundne driftsfond.

Kristiansand Kanonmuseum ble fra 1. juli 2012 konsolidert med Vest-Agder-museet, noe som har bidratt til en begrenset vekst i virksomhetens regnskap.

Styret bekrefter at forutsetningen for fortsatt drift ved museet er til stede, og årsregnskapet er satt opp under denne forutsetning.

***REVISORS BERETNING FORELÅ IKKE VED FREMLEGGING AV REGNSKAPET TIL STYRET.
Denne vil bli inkorporert i årsberetningen før behandling i representantskapet.***

VEST-AGDER MUSEET IKS

Organisasjonsnr. : 989 072 048

ÅRSREGNSKAP 2012

HOVEDOVERSIKT REGNSKAP/BUDSJETT

<u>DRIFTSREGNSKAP</u>	Note	Regnskap 2012	Budsjett 2012	Regnskap 2011
Salgsinntekter		4 970 189	3 410 000	4 142 856
Leieinntekter		50 715	0	50 340
Andre driftsinntekter		41 877	0	192 450
Tilskudd	2	34 460 382	31 148 074	32 226 567
Refusjoner inkl sykepenger		1 045 639	0	0
Mva ref.krav drift-komp.		1 271 060	1 000 000	1 295 883
SUM DRIFTSINTEKTER		41 839 862	35 558 074	37 908 096
Driftsutgifter		8 267 436	9 648 655	9 853 251
Varekjøp		815 548	538 000	787 559
Lønn og sosiale utgifter		26 778 145	22 392 144	22 345 089
Endring premieavvik	8	-882 374	0	-47 364
Forbruksvarer og tjenester		1 289 212	1 271 222	1 863 733
Vedlikehold og utvkl. driftsmidler	11	2 376 169	261 000	1 602 455
Inventar og utstyr		509 985	257 873	392 638
Mva betalt komp.ordningen		1 226 599	1 000 000	1 200 977
Aktiviteter/prosjekter		267 191	108 000	218 467
Tap på fordringer	4	0	0	0
Avskrivninger	9	85 531	50 000	85 531
SUM DRIFTSUTGIFTER		40 733 442	35 526 894	38 302 338
Brutto driftsresultat		1 106 420	31 180	-394 242
Renteinntekter og utbytte		225 981	200 000	274 489
Sum eksterne finansinntekter		225 981	200 000	274 489
Renteutgifter og låneomkostninger		5 852	0	6 120
Avdrag på lån		0	0	0
Sum eksterne finansutgifter		5 852	0	6 120
Resultat eksterne finansieringstransaksjoner		220 129	200 000	268 369
Motpost avskrivninger		85 531	50 000	85 531
NETTO DRIFTSRESULTAT		1 412 080	281 180	-40 342
Brukt slik:				
Bruk av disposisjonsfond	7	615 255	900 000	169 161
Bruk av bundet driftsfond	7	1 375 894	0	969 814
Sum bruk avsetninger		1 991 148	900 000	1 138 975
Avsatt slik:				
Overført til kapitalregnskapet	7	44 461	290 000	94 906
Avsatt disposisjonsfond	7	1 803 519	891 180	983 155
Avsatt bundne driftsfond	7	1 555 248	0	20 572
Sum avsetninger		3 403 228	1 181 180	1 098 633
Regnskapsmessig mer/ mindreforbruk		0	0	0

VEST-AGDER MUSEET IKS

Organisasjonsnr. : 989 072 048

ÅRSREGNSKAP 2012

KAPITALREGNSKAP

Alle beløp i hele kroner

	Regnskap 2012	Budsjett 2012	Regnskap 2011
<u>Utgifter</u>			
Investeringer (inventar/utstyr)	1 904 109	1 200 000	3 891 154
Investeringer (bygg og anlegg)	0	0	0
Investering i EK innskudd KLP	48 969	50 000	45 285
Avsetning til fond	0	0	0
SUM FINANSIERINGSBEHOV	1 953 078	1 250 000	3 936 439
<u>Finansiering</u>			
Overført fra driftsregnskapet	44 461	290 000	94 906
Investeringstilskudd	1 859 648	310 000	3 796 248
Bruk av disposisjonsfond	48 969		45 285
Bruk av ubundne investeringsfond	0	650 000	0
SUM FINANSIERING	1 953 078	1 250 000	3 936 439

VEST-AGDER MUSEET IKS

HOVEDOVERSIKT BALANSEREGNSKAP

Alle beløp i hele kroner

	Note	Regnskap 2012	Regnskap 2011
EIENDELER			
A.Anleggsmidler			
* EK innskudd KLP		197 112	148 143
* pensjonsmidler	8	19 935 661	17 823 603
* avskrivbare driftsmidler	9	6 448 349	4 629 772
<i>Sum anleggsmidler</i>		26 581 122	22 601 518
B.Omløpsmidler			
* kasse/bank	3	10 072 608	10 038 777
* kundefordringer		155 342	274 745
* forskuddsbetalte kostnader		180 001	178 960
* premieavvik	8	628 322	0
* andre fordringer	4	339 690	805 728
<i>Sum omløpsmidler</i>		11 375 962	11 298 210
SUM EIENDELER		37 957 084	33 899 728

GJELD OG EGENKAPITAL

C.Egenkapital

* urørlig egenkapital	1	1 000 000	1 000 000
* bundne driftsfond	7	1 621 662	1 442 307
* disposisjonsfond	7	4 131 440	2 992 145
* kapitalkonto	10	1 313 316	-781 400
<i>Sum egenkapital</i>		8 066 418	4 653 052

D.Gjeld

*Langsiktig gjeld			
*Pensjonsforpliktelser	8	25 267 806	23 382 918
<i>Sum langsiktig gjeld</i>		25 267 806	23 382 918

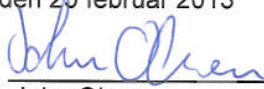
*Kortsiktig gjeld

* leverandørgjeld		757 481	2 780 135
* offentlig gjeld og feriepenger		3 865 380	2 762 662
* premieavvik	8	0	254 052
* annen kortsiktig gjeld	5	0	66 909
<i>Sum kortsiktig gjeld</i>		4 622 861	5 863 758
<i>Sum gjeld</i>		29 890 667	29 246 676

SUM GJELD OG EGENKAPITAL

37 957 084   **33 899 728**

Sjølingstad, den 25 februar 2013

John Olsen
Daglig leder

Thor Jørgen Tjørhom
Styrets leder

NOTER TIL ÅRSREGNSKAPET 2012

Vest-Agder museet IKS

0 - Regnskapsprinsipper

Regnskapet er ført i henhold til forskrift om årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for interkommunale selskaper av 1999.

Regnskapet er basert på et finansielt orientert system med hovedvekt på anskaffelse og anvendelse av midler til drift og investering og hvordan disse aktivitetene er finansiert. Resultatet vises i form av en endring i arbeidskapitalen (omløpsmidler minus kortsiktig gjeld). Regnskap og budsjett skal baseres på det såkalte anordningsprinsippet: "Alle kjente utgifter/utbetalinger i året skal tas med drifts- og investeringsregnskapet for vedkommende år, enten de er betalt eller ikke når regnskapet avsluttes."

Alle inntekter og utgifter skal budsjetteres og regnskapsføres brutto. Det skal ikke gjøres fradrag for inntekter som direkte vedrører utgiftspostene.

Kasse og bankbeholdninger er oppført med virkelige beløp. Kortsiktige fordringer er oppført til pålydende. Anleggsmidler, dvs investeringer i faste eiendommer, anlegg, inventar og utstyr føres opp i balansen som eiendeler til anskaffelseskost. Tilskudd er ikke trukket fra. For å bli vurdert som en investering, må anskaffelsen ha en økonomisk levetid på minst 3 år, samt ha en anskaffelseskost på minst kr. 100.000. Avskrivninger føres både i driftsregnskapet og balansen. I driftsregnskapet føres avskrivninger som en driftsutgift og med en motpost før netto driftsresultat. Netto driftsresultat påvirkes således ikke av avskrivningene.

Avdrag på lån utgiftsføres i driftsregnskapet. Ekstraordinære avdrag føres i Kapitalregnskapet. Kortsiktig og langsiktig gjeld er oppført til pålydende.

Eiendeler og gjeld er vurdert i samsvar med regnskapsforskriftens §8 (bokført til laveste verdi av anskaffelseskost og virkelig verdi). Anleggsmidler er vurdert til anskaffelseskost. Aksjer er oppført til anskaffelseskost. Nedskrivning foretas til virkelig verdi dersom dette er påkrevd.

I henhold til Regnskapsforskriften er ikke varebeholdning tatt med som en eiendel i balansen.

Man har i 2012 endret prinsipp for bokføring av lønnstilskudd fra Stiftelsen Gimle Gård og refusjon av sykepengene mv fra det offentlige. Beløpene blir nå ført til inntekt istedenfor kostnadsreduksjon. I 2012 ble derfor kr 650.000 ført som tilskudd, men budsjettert som kostnadsreduksjon.

1 - Eiere

Vest-Agder Fylkeskommune	kr 500 000	Sirdal kommune	kr 10 000
Kristiansand kommune	kr 200 000	Kvinesdal kommune	kr 10 000
Flekkefjord kommune	kr 50 000	Lindesnes kommune	kr 10 000
Farsund kommune	kr 50 000	Hægebostad kommune	kr 10 000
Mandal kommune	kr 50 000	Audnedal kommune	kr 10 000
Vennesla kommune	kr 50 000	Lyngdal kommune	kr 10 000
		Åseral kommune	kr 10 000
		Marnardal kommune	kr 10 000
		Søgne kommune	kr 10 000
		Songdalen kommune	kr 10 000
Sum innbetalt urørlig egenkapital	<u>kr 1 000 000</u>		

2 - Tilskudd

	2012	2011
Tilskudd fra Kultur- og Kirkedepartementet	kr 14 059 000	kr 13 636 000
Tilskudd fra Vest-Agder Fylke, Odderøya prosjekt	kr -	kr -
Tilskudd fra Vest-Agder Fylke, Fotobevaring	kr -	kr -
Tilskudd fra Vest-Agder Fylke, Reg. konsv. Senter	kr -	kr -
Driftstilskudd fra Vest-Agder Fylke	kr 7 725 000	kr 7 574 999
Driftstilskudd fra Kommunene	kr 6 695 586	kr 5 983 587
Tilsk. fra VAF og Lindesnes komm., Reg. museumsform.	kr 344 304	kr 500 000
Tilskudd Riksantikvaren	kr 1 756 150	kr 1 705 000
Tilskudd fra Jernbaneverket	kr 1 287 565	kr 629 992
Stiftelsen UNI 1)	kr -	kr -
Stiftelsen Gimle Gård 1)	kr 650 000	kr -
ABM Utvikling	kr -	kr 500 000
Institusjon Fritt Ord	kr -	kr 200 000
Cultiva - Utredning samordnet teknisk konserv.	kr -	kr 300 000
Spareskillingsbanken	kr -	kr -
Tilskudd fra andre	kr 1 942 777	kr 1 196 989
Totalt tilskudd	kr 34 460 382	kr 32 226 567

- 1) I tillegg kommer hhv kr 481.752 og kr 1.377.896 vedrørende brannsikring på Gimle Gård som er ført i kapitalregnskapet.

3 - Bankinnskudd

Bankinnskuddene pr 31.12 2012 utgjør kr. 10 022 464. Av dette er kr. 729 545 bundne skattetreksmidler.

4 - Andre fordringer og tap på fordringer

	2012	2011
Reise- og lønnsforskudd	kr 2 973	kr -
Til gode tilskudd	kr 174 304	kr 518 248
Andre kortsiktige fordringer	kr -	kr -
Mva kompensasjon	kr 162 412	kr 287 480
Sum andre fordringer	kr 339 690	kr 805 728

5 - Annen kortsiktig gjeld

Annen kortsiktig gjeld pr 31.12.2012 er kr 0,-.

6 - Arbeidskapitalen

	Regnskap endring 2012		Regnskap endring 2011	
BALANSEN				
OMLØPSMIDLER				
(1) Endring betalingsmidler	kr	33 831	kr	353 867
(2) Endring ihendehaverobligasjoner og sertifikater	kr	-	kr	-
(3) Endring kortsiktige fordringer	kr	(584 400)	kr	438 653
(4) Endring premieavvik	kr	628 322	kr	-
(5) Endring i aksjer og andeler	kr	-	kr	-
(6) ENDRING OMLØPSMIDLER	kr	77 752	kr	792 521
KORTSIKTIG GJELD				
(7) Endring kortsiktig gjeld	kr	(1 240 897)	kr	973 053
ENDRING ARBEIDSKAPITAL (linje 6-7)	kr	1 318 650	kr	(180 533)
DRIFT OG INVESTERING				
Korreksjon - direkte (innbet. av grunnkapital)	kr	-	kr	-
Endring av arbeidskapital i drift og investering	kr	1 318 650	kr	(180 533)
Endring av ubrukte lånemidler	kr	-	kr	-

7 - Fond	Urørlig egenkapital		Bundet driftsfond		Disposisjonsfond		Sum alle fond	
Saldo 01.01.2012	kr	1 000 000	kr	1 442 307	kr	2 992 145	kr	5 434 452
Fra bundet driftsfond	kr	-	kr	(1 375 894)	kr	1 375 894	kr	-
Til bundet driftsfond	kr	-	kr	1 555 248	kr	(1 555 248)	kr	-
Til kapitalregnskapet	kr	-	kr	-	kr	(93 430)	kr	(93 430)
Årets mindreforbruk	kr	-	kr	-	kr	1 412 080	kr	1 412 080
Saldo 31.12.2012	kr	1 000 000	kr	1 621 662	kr	4 131 440	kr	6 753 102

Disposisjonsfond

	Pr 01.01.2012		Netto driftsresultat		Overf. kapital regnskapet		Overført bundet driftsfond		Pr 31.12.2012 driftsfond	
Sjølingstad	kr	902 756	kr	(311 726)	kr	-	kr	630 000	kr	1 221 031
VAM Kristiansand	kr	(67 048)	kr	338 465	kr	-	kr	20 572	kr	291 989
Setesdalsbanen	kr	320 700	kr	(63 855)	kr	-	kr	(68 498)	kr	188 347
VAM Administrasj. 1)	kr	877 352	kr	1 688 016	kr	48 969	kr	(761 429)	kr	1 754 971
Lista 1)	kr	62 484	kr	(82 927)	kr	-	kr	-	kr	(20 443)
Mandal	kr	128 299	kr	(110 259)	kr	-	kr	-	kr	18 040
Flekkefjord	kr	567 859	kr	(289 716)	kr	-	kr	-	kr	278 142
Gimle gård	kr	199 743	kr	65 235	kr	44 461	kr	-	kr	220 517
Kanonmuseet	kr	-	kr	178 846	kr	-	kr	-	kr	178 846
TOTALT	kr	2 992 145	kr	1 412 080	kr	93 430	kr	(179 355)	kr	4 131 440

Det bokførte akk. premieavviket medfører at disp. fondet til VAM adm ved utgangen av 2012 er kr 628 322 høyere enn om premieavviket ikke hadde blitt balanseført.

7 - Fond, forts.

Bundet driftsfond	Overført til		Overført fra		Pr 31.12.2012
	Pr 01.01.2012	bundet driftsfond	bundet driftsfond		
Sjølingstad	kr 950 000	kr -	kr (630 000)	kr 320 000	
VAM Kristiansand	kr 20 572	kr 402 046	kr (422 618)	kr -	
Setesdalsbanen	kr 164 007	kr 130 000	kr (61 502)	kr 232 505	
VAM Administrasjon	kr 307 728	kr 1 023 203	kr (261 774)	kr 1 069 157	
TOTALT	kr 1 442 307	kr 1 555 248	kr (1 375 894)	kr 1 621 662	

8 - Pensjonsforpliktelser

Vest-Agder museet IKS har pensjonsordning for alle sine ansatte i Kommunal Landspensjonskasse (KLP)

De kommunale forskriftene fikk i 2002 nye bestemmelser for regnskapsføring av pensjon. Disse går i korthet ut på at de løpende utgifter i driftsregnskapet tilpasses et gjennomsnittsnivå basert på beregninger av netto pensjonskostnad. Forskjellen mellom betalt premie og netto pensjonskostnad utgjør premieavviket, som igjen gir resultateffekt.

Driftsresultatet for 2012 er forbedret med kr. 254.052 inkl aga. pga premieavvik fra 2011 som er inntektsført i 2012. Det er også i 2012 foretatt en aktuarberegning av premieavviket, pensjonsforpliktelsen og pensjonsmidlene. Dette premieavviket har bedret resultatet for 2012 med kr 628.322 inkl aga. Dette beløpet blir kostnadsført i 2013.

Disposisjonsfondet for VAM adm er bedret med sistnevnte kr 628.322, mens samme avdelings netto driftsresultat for 2012 er forbedret med endringen på kr 882.374.

Pensjonsmidlene dekker foreløpig ikke de fremtidige pensjonsforpliktelser, da det er en underdekning på kr. 5.332.145 inkl arb.g.avgift. Underdekningen medfører en latent, fremtidig forpliktelse.

Årets netto pensjonsutgifter	
Beløp i kroner	KLP
Nåverdi årets pensjonsopptjening	kr 2 221 457
Renteutgifter av påløpt pensjonsforpliktelse	kr 1 076 852
Brutto pensjonsutgifter	kr 3 298 309
Forventet avkastning pensjonsmidler	kr -985 407
Netto pensjonsutgift	kr 2 312 902
Amortisert premieavvik fra 2011 inkl arbeidsgiveravgift	kr -222 657
Administrasjonsutgifter	kr 120 667
Netto pensjonsutgifter inkl. adm. utgifter og amortisert premieavvik	kr 2 210 912

Beregnet premieavvik	
Beløp i kroner	KLP
Innbetalt pensjonspremie (inkl adm)	kr 2 984 246
Oppbygging av adm. reserve og amortiseringspremie	kr 0
Netto pensjonsutgifter inkl. adm. utgifter ekskl amortisert premieavvik	kr 2 433 569
Premieavvik	kr 550 677
Arbeidsgiveravgift (14,1%)	kr 77 645
Premieavvik inkl arbeidsgiveravgift (14,1%)	kr 628 322

8 - Pensjonsforpliktelser, forts.

Pensjonsforpliktelse		KLP	
Beløp i kroner			
Pensjonsforpliktelse 01.01	kr	22 695 921	
Årets pensjonsopptjening	kr	2 221 457	
Renteutgifter av påløpt pensjonsforpliktelse	kr	1 076 852	
Utbetalte pensjoner	kr	-796 040	
Årets pensjonsopptjening, renter og utbetalinger	kr	2 502 269	
Pensjonsforpliktelse 31.12. uten estimatavvik	kr	25 198 190	
Amortisering estimatavvik - forpliktelse		-589 308	
Brutto pensjonsforpliktelse 31.12 - estimat	kr	24 608 882	
Gjenstående amortisering - forpliktelser	kr	0	
Brutto pensjonsforpliktelse 31.12 - estimat full amortisering	kr	24 608 882	

Pensjonsmidler		KLP	
Beløp i kroner			
Pensjonsmidler 01.01	kr	17 823 603	
Årets forventede avkastning	kr	985 407	
Årets premieinnbetaling ekskl adm. utgifter	kr	2 863 579	
Årets utbetaling av pensjon	kr	-796 040	
Årets avkastning, premieinnbet., pensjonsutbetalinger	kr	3 052 946	
Pensjonsmidler 31.12. uten estimatavvik	kr	20 876 549	
Amortisering estimatavvik - midler	kr	-940 888	
Brutto pensjonsmidler 31.12 - estimat	kr	19 935 661	
Gjenstående amortisering - midler	kr	0	
Brutto pensjonsmidler 31.12 - estimat full amortisering	kr	19 935 661	

Netto pensjonsforpliktelse		KLP	
Beløp i kroner			
Netto pensjonsmidler/ -forpliktelser	kr	4 673 221	
Arbeidsgiveravgift, 14,1%	kr	658 924	
Netto pensjonsmidler/ -forpliktelser inkl arbeidsgiveravgift	kr	5 332 145	

Aktive medlemmer	39
Antall pensjonister	15
Forventet avkastning	5,50 %
Diskonteringsrente	4,50 %
Forventet lønnsvekst	3,16 %
Forventet pensjonsregulering	3,16 %
AFP-uttak	Ikke oppgitt

9 - Anleggsmidler

Innkjøp av driftsmidler med innkjøpspris over kr. 100.000 og levetid på minst 3 år, skal føres i kapitalregnskapet og aktiveres/ avskrives i balansen.

Selskapet følger inndelingen av anleggsmidler og avskrivningsplan ihht regnskapsforskriftens § 8.

	Utstyr	Inventar/	Brannsikring	
	Setesdalsbanen	innredning Lista	Gimle Gård	SUM
Ansk. kost 01.01	kr 311 250	kr 544 024	kr 3 891 154	kr 4 746 428
Tilgang i året	kr -	kr -	kr 1 904 109	kr 1 904 109
Avgang i året	kr -	kr -	kr -	kr -
Akk. kostpris 31.12	kr 311 250	kr 544 024	kr 5 795 262	kr 6 650 536
Akk avskr. 01.01	kr 62 250	kr 54 406	kr -	kr 116 656
Årets avskrivninger	kr 31 125	kr 54 406	kr -	kr 85 531
Bokført verdi 31.12	kr 217 875	kr 435 212	kr 5 795 262	kr 6 448 349
Avskrivningssats	10,00 %	10,00 %	10,00 %	

10 - Spesifisering av kapitalkonto

DEBET		KREDIT	
01.01.2012 Balanse (Underskudd i kapital)	781 400	01.01.2012 Balanse (Kapital)	
Debetposter i året:		Kreditposter i året	
Økning pensjonsforpliktelse	1 884 888	Investert i anleggsmidler	1 904 109
Avskrivninger	85 531	Økning pensjonsmidler	2 112 058
31.12.2012 Balanse (Kapital)	1 313 316	EK tilskudd pensjonsordning	48 969
SUM DEBET	4 065 136	SUM KREDIT	4 065 136

11 - Vedlikehold og utvikling driftsmidler - Spesifisering av avvik

Avviket mellom budsjetterte og regnskapsførte kostnader på posten skyldes flere større ekstraordinære reparasjons- og vedlikeholdsprosjekter, hvorav de største er installasjon av ny heis på Sjølingstad (kr. 1 107 800), ny turbinaksel på kraftstasjonen ved samme avdeling, arbeide med den nye krambua i Flekkefjord og reparasjon/vedlikehold av M/S Solstrand, også i Flekkefjord.

VEST-AGDER MUSEET IKS

Organisasjonsnr. : 989 072 048

ARSREGNSKAP

2012

HOVEDOVERSIKT REGNSKAP/BUDSJETT

Alle beløp i hele kroner

DRIFTSREGNSKAP

	SUM ALLE AVDELINGER	
	Regnskap 2012	Budsjett 2012
Salgsinntekter	4 970 189	3 410 000
Leieinntekter	50 715	0
Andre driftsinntekter	41 877	0
Tilskudd	34 460 382	31 148 074
Refusjoner inkl sykepenger	1 045 639	0
Mva ref.krav drift-komp.	1 271 060	1 000 000
SUM DRIFTSINNTEKTER	41 839 862	35 558 074
Driftsutgifter	8 267 436	9 648 655
Varekjøp	815 548	538 000
Lønn og sosiale utgifter	25 895 771	22 392 144
Forbruksvarer og tjenester	1 289 212	1 271 222
Vedlikehold og utvkl. driftsmidler	2 376 169	261 000
Inventar og utstyr	509 985	257 873
Mva betalt komp.ordningen	1 226 599	1 000 000
Aktiviteter/prosjekter	267 191	108 000
Tap på fordringer	0	0
Avskrivninger	85 531	50 000
SUM DRIFTSUTGIFTER	40 733 442	35 526 894
Brutto driftsresultat	1 106 420	31 180
Renteinntekter og utbytte	225 981	200 000
Sum eksterne finansinntekter	225 981	200 000
Renteutgifter og låneomkostninger	5 852	0
Avdrag på lån	0	0
Sum eksterne finansutgifter	5 852	0
Resultat eksterne finansieringstransaksjoner	220 129	200 000
Motpost avskrivninger	85 531	50 000
NETTO DRIFTSRESULTAT	1 412 080	281 180
Brukt slik:		
Bruk av disposisjonsfond	615 255	0
Bruk av bundet driftsfond	1 375 894	20 572
Sum bruk avsetninger	1 991 148	20 572
Avsatt slik:		
Overført til kapitalregnskapet	44 461	0
Avsatt disposisjonsfond	1 803 519	281 179
Avsatt bundne driftsfond	1 555 248	0
Sum avsetninger	3 403 228	281 179
Regnskapsmessig mer/ mindreforbruk	0	20 573

VEST-AGDER MUSEET IKS

Organisasjonsnr. : 989 072 048

ÅRSREGNSKAP 2012

HOVEDOVERSIKT REGNSKAP/BUDSJETT

Alle beløp i hele kroner

DRIFTSREGNSKAP

	Avd 2 Sjølingstad		Avd 3 VAM Kristiansand	
	Regnskap 2012	Budsjett 2012	Regnskap 2012	Budsjett 2012
Salgsinntekter	1 260 570	900 000	1 268 569	300 000
Leieinntekter	26 840	0	0	0
Andre driftsinntekter	6 593	0	0	0
Tilskudd	5 071 994	4 571 057	6 788 585	6 659 902
Refusjoner inkl sykepenger	175 119	0	128 566	0
Mva ref.krav drift-komp.	0	0	0	0
SUM DRIFTSINNEKTER	6 541 116	5 471 057	8 185 720	6 959 902
Driftsutgifter	589 776	684 352	1 561 493	1 347 844
Varekjøp	178 118	153 000	113 853	100 000
Lønn og sosiale utgifter	4 715 225	4 496 908	5 542 713	5 218 634
Forbruksvarer og tjenester	46 901	66 000	136 869	117 000
Vedlikehold og utvkl. driftsmidler	1 311 804	20 000	94 634	65 000
Inventar og utstyr	8 650	22 000	254 589	20 000
Mva betalt komp.ordningen	0	0	0	0
Aktiviteter/prosjekter	964	0	142 877	30 000
Tap på fordringer	0	0	0	0
Avskrivninger	0	0	0	0
SUM DRIFTSUTGIFTER	6 851 439	5 442 260	7 847 028	6 898 478
Brutto driftsresultat	-310 323	28 797	338 692	61 424
Renteinntekter og utbytte	54	0	0	0
Sum eksterne finansinntekter	54	0	0	0
Renteutgifter og låneomkostninger	1 457	0	227	0
Avdrag på lån	0	0	0	0
Sum eksterne finansutgifter	1 457	0	227	0
Resultat eksterne finansieringstransaksjoner	-1 403	0	-227	0
Motpost avskrivninger	0	0	0	0
NETTO DRIFTSRESULTAT	-311 726	28 797	338 465	61 424
Brukt slik:				
Bruk av disposisjonsfond	0	0	0	0
Bruk av bundet driftsfond	630 000	0	422 618	20 572
Sum bruk avsetninger	630 000	0	422 618	20 572
Avsatt slik:				
Overført til kapitalregnskapet	0	0	0	0
Avsatt disposisjonsfond	318 274	28 797	359 037	81 996
Avsatt bundne driftsfond	0	0	402 046	0
Sum avsetninger	318 274	28 797	761 083	81 996
Regnskapsmessig mer/ mindreforbruk	0	0	0	0

VEST-AGDER MUSEET IKS

Organisasjonsnr. : 989 072 048

ARSREGNSKAP 2012

HOVEDOVERSIKT REGNSKAP/BUDSJETT

Alle beløp i hele kroner

DRIFTSREGNSKAP

	Avd 4 Setesdalsbanen		Avd 5 VAM Admin.	
	Regnskap 2012	Budsjett 2012	Regnskap 2012	Budsjett 2012
Salgsinntekter	5 593	900 000	650 813	1 000 000
Leieinntekter	2 500	0	0	0
Andre driftsinntekter	1 250	0	495	0
Tilskudd	4 965 875	3 956 402	9 365 464	8 800 494
Refusjoner inkl sykepenger	279 850	0	361 653	0
Mva ref.krav drift-komp.	0	0	1 226 599	1 000 000
SUM DRIFTSINNTEKTER	5 255 068	4 856 402	11 605 024	10 800 494
Driftsutgifter	1 886 830	1 241 384	2 155 982	4 549 419
Varekjøp	23 553	155 000	163 102	106 000
Lønn og sosiale utgifter	3 220 514	3 182 393	5 583 464	4 201 341
Forbruksvarer og tjenester	143 734	187 000	866 693	784 222
Vedlikehold og utvkl. driftsmidler	40 120	45 000	5 966	0
Inventar og utstyr	3 139	0	110 380	168 873
Mva betalt komp.ordningen	0	0	1 226 599	1 000 000
Aktiviteter/prosjekter	0	10 000	27 986	60 000
Tap på fordringer	0	0	0	0
Avskrivninger	31 125	20 000	0	0
SUM DRIFTSUTGIFTER	5 349 014	4 840 777	10 140 172	10 869 855
Brutto driftsresultat	-93 946	15 625	1 464 852	-69 361
Renteinntekter og utbytte	0	0	225 766	200 000
Sum eksterne finansinntekter	0	0	225 766	200 000
Renteutgifter og låneomkostninger	1 034	0	2 602	0
Avdrag på lån	0	0	0	0
Sum eksterne finansutgifter	1 034	0	2 602	0
Resultat eksterne finansieringstransaksjoner	-1 034	0	223 164	200 000
Motpost avskrivninger	31 125	20 000	0	0
NETTO DRIFTSRESULTAT	-63 855	35 625	1 688 016	130 639
Brukt slik:				
Bruk av disposisjonsfond	132 352	0	0	0
Bruk av bundet driftsfond	61 502	0	261 774	0
Sum bruk avsetninger	193 855	0	261 774	0
Avsatt slik:				
Overført til kapitalregnskapet	0	0	0	0
Avsatt disposisjonsfond	0	35 625	926 588	110 066
Avsatt bundne driftsfond	130 000	0	1 023 203	0
Sum avsetninger	130 000	35 625	1 949 790	110 066
Regnskapsmessig mer/ mindreforbruk	0	0	0	20 573

VEST-AGDER MUSEET IKS

Organisasjonsnr. : 989 072 048

ARSREGNSKAP 2012

HOVEDOVERSIKT REGNSKAP/BUDSJETT

Alle beløp i hele kroner

DRIFTSREGNSKAP

	Avd 6 Lista		Avd 7 Mandal	
	Regnskap 2012	Budsjett 2012	Regnskap 2012	Budsjett 2012
Salgsinntekter	950 439	150 000	64 177	40 000
Leieinntekter	21 375	0	0	0
Andre driftsinntekter	0	0	0	0
Tilskudd	1 917 247	2 102 792	1 686 918	1 686 921
Refusjoner inkl sykepenger	49 685	0	41 073	0
Mva ref.krav drift-komp.	0	0	0	0
SUM DRIFTSINNTEKTER	2 938 746	2 252 792	1 792 168	1 726 921
Driftsutgifter	756 548	639 024	559 999	510 799
Varekjøp	265 308	0	23 611	0
Lønn og sosiale utgifter	1 840 374	1 564 322	1 134 937	1 178 872
Forbruksvarer og tjenester	30 217	32 000	14 397	21 000
Vedlikehold og utvkl. driftsmidler	65 492	10 000	138 192	0
Inventar og utstyr	53 613	0	29 989	10 000
Mva betalt komp.ordningen	0	0	0	0
Aktiviteter/prosjekter	9 929	0	1 301	0
Tap på fordringer	0	0	0	0
Avskrivninger	54 406	30 000	0	0
SUM DRIFTSUTGIFTER	3 075 887	2 275 346	1 902 426	1 720 671
Brutto driftsresultat	-137 141	-22 554	-110 259	6 250
Renteinntekter og utbytte	161	0	0	0
Sum eksterne finansinntekter	161	0	0	0
Renteutgifter og låneomkostninger	353	0	0	0
Avdrag på lån	0	0	0	0
Sum eksterne finansutgifter	353	0	0	0
Resultat eksterne finansieringstransaksjoner	-192	0	0	0
Motpost avskrivninger	54 406	30 000	0	0
NETTO DRIFTSRESULTAT	-82 927	7 446	-110 259	6 250
Brukt slik:				
Bruk av disposisjonsfond	82 927	0	110 259	0
Bruk av bundet driftsfond	0	0	0	0
Sum bruk avsetninger	82 927	0	110 259	0
Avsatt slik:				
Overført til kapitalregnskapet	0	0	0	0
Avsatt disposisjonsfond	0	7 446	0	6 250
Avsatt bundne driftsfond	0	0	0	0
Sum avsetninger	0	7 446	0	6 250
Regnskapsmessig mer/ mindreforbruk	0	0	0	0

VEST-AGDER MUSEET IKS

Organisasjonsnr. : 989 072 048

ÅRSREGNSKAP 2012

HOVEDOVERSIKT REGNSKAP/BUDSJETT

Alle beløp i hele kroner

DRIFTSREGNSKAP

	Avd 8 Flekkefjord		Avd 9 Gimle gård	
	Regnskap 2012	Budsjett 2012	Regnskap 2012	Budsjett 2012
Salgsinntekter	99 097	90 000	119 551	30 000
Leieinntekter	0	0	0	0
Andre driftsinntekter	33 490	0	0	0
Tilskudd	2 180 607	2 146 805	1 873 696	1 223 701
Refusjoner inkl sykepenger	8 996	0	697	0
Mva ref.krav drift-komp.	0	0	44 461	0
SUM DRIFTSINNTEKTER	2 322 190	2 236 805	2 038 405	1 253 701
Driftsutgifter	290 721	403 214	270 819	272 619
Varekjøp	170	24 000	0	0
Lønn og sosiale utgifter	1 544 855	1 598 813	1 588 717	950 861
Forbruksvarer og tjenester	29 276	55 000	13 803	9 000
Vedlikehold og utvkl. driftsmidler	697 325	106 000	21 682	15 000
Inventar og utstyr	42 855	36 000	642	1 000
Mva betalt komp.ordningen	0	0	0	0
Aktiviteter/prosjekter	6 627	8 000	77 507	0
Tap på fordringer	0	0	0	0
Avskrivninger	0	0	0	0
SUM DRIFTSUTGIFTER	2 611 829	2 231 027	1 973 170	1 248 480
Brutto driftsresultat	-289 639	5 778	65 235	5 221
Renteinntekter og utbytte	0	0	0	0
Sum eksterne finansinntekter	0	0	0	0
Renteutgifter og låneomkostninger	77	0	0	0
Avdrag på lån	0	0	0	0
Sum eksterne finansutgifter	77	0	0	0
Resultat eksterne finansieringstransaksjoner	-77	0	0	0
Motpost avskrivninger	0	0	0	0
NETTO DRIFTSRESULTAT	-289 716	5 778	65 235	5 221
Brukt slik:				
Bruk av disposisjonsfond	289 716	0	0	0
Bruk av bundet driftsfond	0	0	0	0
Sum bruk avsetninger	289 716	0	0	0
Avsatt slik:				
Overført til kapitalregnskapet	0	0	44 461	0
Avsatt disposisjonsfond	0	5 778	20 774	5 221
Avsatt bundne driftsfond	0	0	0	0
Sum avsetninger	0	5 778	65 235	5 221
Regnskapsmessig mer/ mindreforbruk	0	0	0	0

VEST-AGDER MUSEET IKS

Organisasjonsnr. : 989 072 048

ARSREGNSKAP

2012

HOVEDOVERSIKT REGNSKAP/BUDSJETT

Alle beløp i hele kroner

DRIFTSREGNSKAP

	Avd 10 Kanonmuseet	
	Regnskap	Budsjett
	2012	2012
Salgsinntekter	551 381	0
Leieinntekter	0	0
Andre driftsinntekter	50	0
Tilskudd	609 996	0
Refusjoner inkl sykepenger	0	0
Mva ref.krav drift-komp.	0	0
SUM DRIFTSINNTEKTER	1 161 427	0
Driftsutgifter	195 270	0
Varekjøp	47 833	0
Lønn og sosiale utgifter	724 972	0
Forbruksvarer og tjenester	7 322	0
Vedlikehold og utvkl. driftsmidler	953	0
Inventar og utstyr	6 127	0
Mva betalt komp.ordningen	0	0
Aktiviteter/prosjekter	0	0
Tap på fordringer	0	0
Avskrivninger	0	0
SUM DRIFTSUTGIFTER	982 478	0
Brutto driftsresultat	178 948	0
Renteinntekter og utbytte	0	0
Sum eksterne finansinntekter	0	0
Renteutgifter og låneomkostninger	103	0
Avdrag på lån	0	0
Sum eksterne finansutgifter	103	0
Resultat eksterne finansieringstransaksjoner	-103	0
Motpost avskrivninger	0	0
NETTO DRIFTSRESULTAT	178 846	0
Brukt slik:		
Bruk av disposisjonsfond	0	0
Bruk av bundet driftsfond	0	0
Sum bruk avsetninger	0	0
Avsatt slik:		
Overført til kapitalregnskapet	0	0
Avsatt disposisjonsfond	178 846	0
Avsatt bundne driftsfond	0	0
Sum avsetninger	178 846	0
Regnskapsmessig mer/ mindreforbruk	0	0

Styret for Vest-Agder-museet IKS

Sjølingstad, 25. februar 2013

Thor Jørgen Tjønnhom, styreleder

Toril Runden, nestleder

Åse Marie Bue

Aslak Wegge

Tobias Oftedal

Harald Sødal

Solveig Nordkvist

Thorunn Lunde

Inge Eikeland

John Olsen, direktør

MUSEETS AVDELINGER OG FELLESSATSINGER

VEST-AGDER-MUSEET KRISTIANSAND

Avdelingsleder: Agnete Kjellin

Vest-Agder-museet Kristiansand er i hovedsak et friluftsmuseum med om lag 40 kulturhistoriske bygninger plassert i en *Bygade*, et *Setesdalstun* og et *Vest-Agdertun*. I tillegg har museet utstillingsarealer i administrasjonsbygningen og i ulike bygninger rundt på anlegget. Kristiansand Sjøfartsmuseum er en integrert del av museet og *Miniby* ligger på området.

Spesielle forhold

2012 var et godt år ved Vest-Agder-museet Kristiansand. Stor aktivitet og god publikumstilstrømning gjorde arbeidsplassen interessant og inspirerende. Konservator Kirsten Bertheau Nøklebye gikk av med pensjon etter et langt yrkesliv ved museet. Tonje Tjøtta ble midlertidig ansatt i stillingen ut året. Høsten 2012 ble de to ledige konservatorstillingene ved museet utlyst, og Mari Olafson Lundemo og Endre Wrånes ble ansatt. Begge begynner januar 2013. Brannsikringen av Gimle Gård ble påbegynt våren 2011 og avsluttet våren 2012. Arbeidet har engasjert de fleste ansatte både ved VAM Kristiansand og VAM Gimle Gård.

1. juli 2012 ble den formelle avtalen mellom Kristiansand Kanonmuseum og VAM signert. Kristiansand Kanonmuseum ligger administrativt under VAMK og daglig leder Arild Andersen er nå ansatt i VAM.

Besøkstall

VAM Kristiansand	2008	2009	2010	2011	2012
SKOLE/ BARNEHAGE	7 061	7 183	5 635	6 125	5 517
PUBLIKUM	21 033	15 915	14 197	23 615	21 050
LILLE NODEVIGA					1 100
TOTALT	28 094	23 098	19 832	29 740	27 667

Det er en nedgang i det totale besøkstallet for 2012 sammenlignet med 2011. I 2011 hadde VAM et stort arrangement i Kristiansand. Besøkstallet tilfalt Vest-Agder-museet Kristiansand. Sommersesongen var svært god for VAM Kristiansand med en økning på ca. 20 %. Grunnen er trolig godt tilrettelagte tilbud for barnefamiliene.

Samlingsforvaltning

Vest-Agder-museet har en restriktiv inntakspolitikk. Museet mottok 42 faner fra Kristiansand Arbeiderforening i 2011. Fanene ble stilt ut i 2012 for så å bli pakket ned og magasinert. I desember overtok museet møbler og annet utstyr fra arkitekt Thilo Schoders kontor. Tekstilkunstneren Else Marie Jakobsen ga i 2011 en stor gave til museet. Gaven består av tepper, interiøret i atelieret hennes samt dokumentasjon over kunstnerisk produksjon. Else Marie Jakobsen døde i desember 2012. I samarbeid med familien har museet gått i gang med å hente ut den verdifulle gaven fra hjemmet hennes. Avdelingens samlede antall fotografier er nå ca. 160 000. Konservator med ansvar for museets samlinger har i 2012 vært opptatt med gjennomføringen og avslutningen av brannsikringen av Vest-Agder-museet Gimle Gård.

Vedlikehold og antikvarisk drift

Behovet for vedlikehold på friluftsmuseets bygninger er stort. Grunnet vanskelig økonomi, har det blitt utført lite vedlikehold på de antikvariske bygningene. Samtidig har håndverkerne ved museet vært engasjert i gjennomføringen av brannsikringen på Gimle Gård. Sommeren 2012 ble det gjennomført dendrokronologiske målinger på to av husene i *Bygaden*. Disse viste seg å være eldre enn antatt. Skippergaten 11 (ene halvdel av Kristiansands eldste hus) fra ca. 1650 og Festningsgaten 16 fra ca. 1670. Fylkeskonservatoren i Vest-Agder initierte våren 2012 restaurering av Stiftamtmannens paviljong. Arbeidet er i gang og kostnadene dekkes av Fylkeskonservatoren. I løpet av sommeren ble det utført noe malingsarbeid i *Bygaden* samt skogrydding.

Formidling og utadrettet virksomhet

Undervisningsprogrammene rettet mot barnehagene, alle skoletrinn og universitet, har omfattet 11 forskjellige emner som blant annet julevandring, gammeldagse leker, byggeskikk, arkitektur og okkupasjonstid. Gjennom Den kulturelle skolesekken ble i tillegg programmene *Jegere i steinalderen*, *Sørlandsfiskeren* og *Arkeologi* gjennomført.

I tillegg til de faste utstillingene, åpnet museet 2012 utstillingen *Arbeidere foren eder*. Utstillingen viste et utvalg av fanene som VAMK hadde fått i gave av Kristiansand Arbeiderforening i 2011. I oktober gjenåpnet museet utstillingen *Det spøker på Kongsgård*, en høyteknologisk utendørs utstilling som vises om kvelden i vinterhalvåret. Utstillingen, som er laget i samarbeid med Naturexpo, har blitt svært godt mottatt av publikum. I november åpnet BRUDD-utstillingen *Hele sannheten!?*. Utstillingen problematiserer museets rolle som sannhetsbærere med utgangspunkt i en hjemmelaget demonstrasjonsfane fra 1914. I juni ble ca. 20 av teppene Til Else Marie Jakobsen stilt ut i en stunt-utstilling i administrasjonsbygget på Odderøya. Utstillingen hadde 700 besøkende i de to dagene den var åpen.

I sommersesongen 2012 videreførte museet suksessen fra tidligere år med levende formidling i *Bygaden*. To profesjonelle skuespillere, Inger Helen Kilsti og Jørn-Bjørn Fuller-Gee, gjennomførte omvisninger inne i hus og ute i bakgårder. I tillegg ble det tilbudt tre forskjellige barneaktiviteter daglig i juli og august. VAMK hadde i løpet av 2012 fire større temadager: Veteranbildag, Friluftsgudstjeneste, Familiedag og Førjulshygge. I tillegg ble det gjennomført tre temasøndager med god oppslutning. Museets venneforening gjennomførte to åpne arrangementer knyttet til museet.

I forbindelse med at Agder Teaters oppsetning av *Den stundesløse* av Ludvig Holberg skulle få lokal vinkling, ble museet kontaktet angående en akvarell av M. A. Appel. Motivet til akvarellen, Østre havn i Kristiansand, er fra ca. 1800 og ble brukt som sceneteppe. Det ble også laget en utstilling med M. A. Appels bilder i Kilden i begynnelsen av 2013.

Forskning

Grunnet to vakante konservatorstillinger i 2012, er det gjennomført få forskningsprosjekter ved VAMK. I løpet av året ble det holdt mange foredrag og kåserier i foreninger, på skoler, universitet og for faginstitusjoner. Det ble publisert flere artikler. En av konservatorene ved VAMK var fristilt i 80 % av sin stilling for å jobbe med doktorgrad. Tema for doktorarbeidet er profesjonsetikk knyttet til arbeid med museumsutstillinger. Avdelingen var aktiv innen BRUDD-nettverket, Agderseminaret og Forskernettverk Agder.

Frivillig arbeid

Vest-Agder Fylkesmuseums venneforening har ca. 150 medlemmer. De hjelper avdelingen bl. a. med billettsalg på temadagene våre. I tillegg selger de kaffe, kaker og annet, noe som resulterer i en årlig gave til museet. I 2012 var det økonomisk støtte til omvisninger med skuespiller i *Bygaden*. Venneforeningen utfører dugnadsarbeid på friluftsmuseet. De vasker, maler og rydder.

Venneforeningens dag arrangeres en gang i året og det gjennomføres hvert år en eller flere kulturhistoriske utflukter.

VEST-AGDER-MUSEET GIMLE GÅRD

Avdelingsleder: Agnete Kjellin

Gimle er en herregård som ligger i Kristiansand. Den ble bygd mellom 1797 og 1807. Opprinnelig var det en lystgård for kjøpmann Bernt Holm, en av byens velstående handelsmenn. Eiendommen ble testamentert til Kristiansand kommune da siste eier, Ottilie Arenfeldt Omdal, døde i 1982.

Hovedbygningen ble overlevert med alt inventar og gården drives nå som museum. Fem generasjoner Holm-Arenfeldt-Omdal har etterlatt seg mange kulturhistoriske skatter.

Spesielle forhold

Våren 2011 ble Vest-Agder-museet Gimle Gård pakket ned og klargjort for et omfattende brannsikringsarbeid og stengt for publikum. Våren 2012 ble sikringsarbeidet avsluttet og 15. juni ble Gimle Gård gjenåpnet for publikum.

Gjennomføringen har vært arbeidskrevende og komplisert, men museet har fått en svært avansert brannsikring bestående av vanntåke- og aspirasjonsanlegg. I tillegg er det elektriske anlegget fornyet. Tre av museets ansatte, en konservator, en konservator med ansvar for samlingene og en håndverker har utgjort prosjektgruppen med spesielt ansvar for prosessen.

Brannsikringen har vært omfattet med stor interesse av brannfaglige instanser og media. Arbeidet er utført i samarbeid med Fylkeskonservator og Riksantikvar. Finansieringen på 5,3 millioner kroner er gjort mulig gjennom bidrag fra Norsk kulturråd, UNI-stiftelsen og Stiftelsen Gimle Gård.

Besøkstall

VAM Gimle Gård	2008	2009	2010	2011	2012
SKOLE/ BARNEHAGE			387	Stengt for publikum	329
PUBLIKUM	2 923	3 076	2 738		1 330
TOTALT			3 125		1 659

For 2012 gjelder besøkstallene for perioden 1. juni til 9. desember 2012.

Samlingsforvaltning

Gjenstandene på Gimle Gård utgjør en sluttet samling. Allikevel er det bøker og papirer på loftet som må gjennomgås. Det er mottatt som gave en vaskemaskin som tidligere sto på Gimle Gård.

Registreringen av museets samling startet i 2007. I 2012 har det ikke vært utført registreringer grunnet brannsikring. Inneklimaet på Gimle Gård er nå regulert gjennom varmeelementer i de gamle vedovnene. Temperaturen på elementene reguleres etter utetemperatur og årstid, noe som bidrar til en stabil relativ luftfuktighet. Dette er svært gunstig for det sårbare interiøret.

Vedlikehold og antikvarisk drift

Lystgården Gimle Gård er en stor bygning med mange værelser og hundrevis av gjenstander. En viktig del av det daglige arbeidet er å holde interiøret i forsvarlig stand. Renhold av gjenstandene og rommene er tidkrevende, men en viktig del av arbeidet på Gimle. I forbindelse med utpakkingen våren 2012, ble alle gjenstander rengjort. Det utføres fortløpende vaktmestertjenester på herregården, både innvendig og utvendig.

Formidling og utadrettet virksomhet

Vest-Agder-museet Gimle Gård har vært åpent for ordinært publikum fra 1. juni 2012. Før den tid var museet stengt grunnet brannsikring. Selv i den stengte perioden var det undervisning for skoleelever. Programmet *Hønseliv og herskapsliv* ble gjennomført i samarbeid med Agder naturmuseum og Botaniske hage som et tilbud gjennom Den kulturette skolesekken. I sommersesongen 2012 ble det gjennomført omvisninger med skuespiller og musiker, et tilbud som ble svært godt mottatt. Søndag 25. november holdt et julepyntet Gimle Gård åpent hus. Ca. 400 besøkte museet i løpet av fire timer.

Grupper og andre museer med spesiell interesse for sikringsarbeidet har besøkt herregården. Konservatorer fra Eidsvoll 1814 har besøkt Gimle Gård i forbindelse med restaurering av Eidsvollsbygningen. De ønsket å dokumentere originale bygningsdetaljer som kunne brukes i eget arbeid. Agder Vitenskapsakademi har Gimle Gård som fast møtested. Det har vært holdt flere konserter i Malerisalen.

Forskning

Det har ikke vært drevet forskning knyttet til Gimle gård i 2012.

KRISTIANSAND KANONMUSEUM

Daglig leder: Arild Andersen

På Møvik i Kristiansand ligger verdens nest største kanon som noen gang er montert på land. Årsaken til at kjempekanonen kom til Møvik var at tyskerne etter okkupasjonen i 1940 hadde behov for å kontrollere Skagerrak. Det ble planlagt ett 38 cm batteri på Møvik, og ett i Hanstholm, Danmark. Dette er den korteste strekningen mellom Norge og Danmark, 116 kilometer. Kristiansand Kanonmuseum ble åpnet 30. juni 1993. Museet har en ansatt. Det arbeider to frivillige på anlegget som til sammen utgjør et halvt årsverk. I sommersesongen 2012 var det to midlertidige ansatte guider.

Spesielle forhold

Kristiansand Kanonmuseum ble, etter en lang prosess, konsolidert med Vest-Agder-museet 1. juli 2012. Administrativt ligger museet under Vest-Agder-museet Kristiansand.

Høsthalvåret 2012 har Vest-Agder-museet brukt til å bli bedre kjent med Kristiansand Kanonmuseum, integrere daglig leder og få på plass administrative rutiner.

Besøkstall

Kristiansand Kanonmuseum	2008	2009	2010	2011	2012
SKOLE/ BARNEHAGE					180
PUBLIKUM					8 573
TOTALT					8 753

VEST-AGDER MUSEET SETESDALSBANEN

Avdelingsleder: Trygve Johansen

Vest-Agder-museet Setesdalsbanen skal bevare 1 067 millimeter smalsporet norsk jernbanemateriell og tilhørende historisk materiale, samt drifte dette på den nedlagte Setesdalsbanens strekning fra Grovane og nordover til Røyknes. Drift av Setesdalsbanen foregår i et samspill mellom museets ansatte og Setesdalsbanens Venner. Togdrift ville ikke vært mulig uten frivillig innsats. Dette setter driften ved denne avdelingen i en særstilling.

Spesielle forhold

I slutten av desember 2011 vedtok styret i Vest-Agder-museet å si opp gjeldende driftsavtale med Stiftelsen Setesdalsbanen og forhandlinger ble innledet med mål å komme fram til en ny avtale som skulle sikre varig og forutsigbar drift. Fra 8. juni ble driftstillatelsen midlertidig trukket tilbake med det resultat at det kun ble gjennomført én togavgang og at banen resten av sesongen stod stille. Etter direkte forhandlinger mellom VAM og Setesdalsbanens Venner høsten 2012 lyktes det partene å bli enige om rammene for en avtale basert på et likeverdig samarbeidsforhold. Denne samarbeidsavtalen og ny driftsavtale mellom Stiftelsen Setesdalsbanen og VAM, begge undertegnet 25. oktober 2012, danner grunnlaget for den videre organiseringen av driften ved Setesdalsbanen. Nytt er blant annet at driftstillatelsen fra Statens Jernbanetilsyn skal søkes lagt til VAM som ansvarlig driftsenhet; denne konsesjonen har hittil ligget i Stiftelsen Setesdalsbanen. Videre ble det opprettet et driftsstyre kalt Driftsbestyrelsen for Setesdalsbanen (DfS), bestående av to medlemmer fra venneforeningen og to medlemmer fra museet, hvorav driftsbestyrer/avdelingsleder skal være den ene. DfS har hatt jevnlige møter for å planlegge og legge til rette for sesongen 2013.

Håndverker Audar Aasheim gikk av med pensjon våren 2012 og baneformann og infrastrukturansvarlig Svein Tore Løvåsen sluttet i juni etter mangeårig innsats på Setesdalsbanen. Avdelingsleder Trygve Johansen sluttet ved utgangen av desember 2012. Tom Johansen ble rekruttert som ny avdelingsleder/driftsbestyrer og begynner i stillingen 1. mars 2013. Konservator Thorunn Lunde gikk fra oktober 2012 ut i permisjon, og stillingen som konservator vil fra 2013 legges til felles fagtenester i VAM.

Besøksstall

VAM Setesdalsbanen	2008	2009	2010	2011	2012
TOTALT	20 430	21 980	12 104	19 249	120

Det ble bare gjennomført én avgang med 120 passasjerer på Setesdalsbanen i 2012. Det har ikke vært avholdt arrangementer, holdt utstillinger eller andre publikumsaktiviteter i regi av Vest-Agder-museet gjennom året.

Vedlikehold og antikvarisk drift

Vest-Agder-museet har fortsatt arbeidet med å ruste opp den eldste og historisk originale delen av sporet fra Beihølen til Grovane med svilleyt utført etter gamle metoder. Det er i 2012 byttet i alt 234 sviller og en god del plater. Gjennomføringen av arbeidene har vært tidkrevende og arbeidsomt i og med at det ikke har vært lov å trafikkere sporet. Etter søknad fikk VAM Setesdalsbanen innvilget et investeringstilskudd i 2012 fra Jernbaneverket for anskaffelse av nyproduserte sviller til 1067 mm sporvidde, samt støping av nye underlags- og skjøteplater til skinnevekt 20,5 kilo. Det er i prosjektet anskaffet 1200 sviller, 1000 underlagsplater og 500 skjøteplater.

Det har blitt ryddet kratt og tilgroing i Beihøldalen, på hele omlastings- og verkstedområdet, samt langs telefonkursen. Alt virke som var tilstrekkelig grovt er tatt vare på til oppfyrringsved for lokomotivene. Veden er kappet, kløyvd og stablet for tørking. Store deler av dette arbeidet har vært utført på dugnad av Setesdalsbanens Venner.

Det er utført normalt vedlikehold på bygningsmassen i 2012 med en del maling i tillegg til utbytting av pipehatter. Alt rullende materiell som brukes i driften var kontrollert og ferdig før sesongstart. Arbeidet på personvogn Co 333 fortsatte fram til Audar Aasheim gikk av med pensjon.

De øvrige trafikkvognene har hatt normalt vedlikehold og årskontroll. Det samme gjelder damplokomotiv 5 der også smøreputer på samtlige hjullager har blitt skiftet. Under arbeidet med hjullagrene ble et bueslag på venstre side av lokomotivet ødelagt. Denne delen ble sendt til England

for rekonstruksjon, og nytt bueslag ble montert. Det ble utført full gjennomgang av kjele og dampsystem, og foretatt reparasjon ved isveising av ny plate i øvre del av indre fyrskap. Under kaldtvannsprøving under trykk ble det påvist lekkasje i fire stagbolter på lok 5, og utbedring ble satt i gang. Robel 12 har hatt normal årsgjennomgang og full overhaling av kran. Motorvognen *Sulitjelma* har hatt normal årskontroll og utbedring av påviste mindre feil.

Planverk

Det har i driftsåret 2012 blitt nedlagt en betydelig innsats i utarbeidelsen av planverk knyttet til Setesdalsbanen. Spesielt arbeidet med ferdigstillingen av *Forvaltningsplan for kulturminnet Setesdalsbanen* har blitt vektlagt. Planen ble oversendt Jernbaneverket som avtalt innen utgangen av året. Planen gir en oversikt over og retningslinjer for hvordan banen skal forvaltes. Den skal gi grunnlag for årlige handlingsplaner og rullerende vedlikeholdsplaner for antikvarisk istandsettelse og vedlikehold, samtidig som den danner grunnlaget for de fredningsbestemmelser Riksantikvaren skal fastsette. Arbeidet med planen har foregått i et samarbeid mellom VAM, Stiftelsen Setesdalsbanen og Setesdalsbanens Venner.

Samlingsforvaltning

Det har ikke vært aktiv innsamling av gjenstander ved avdelingen. Nærmere 100 originale tegninger av lokomotivene på Setesdalsbanen har blitt digitalisert. Kopier av tegningene kan på denne måten benyttes ved arbeid i verkstedet og tilgjengeliggjøres for offentligheten

Frivillig arbeid/venneforening

Setesdalsbanens Venner utgjør nå en formell del av driften ved Setesdalsbanen og bidrar både gjennom deltakelse i driftsbestyrelsen og i praktisk dugnadsarbeid. I 2012 har de frivillige utført dugnadsoppgaver relatert til vedlikehold, assistanse under arbeid med Co 333, skogrydding og utgivelse av publikasjonen *Nytt fra Setesdalsbanen*.

VEST-AGDER-MUSEET SJØLINGSTAD ULDVAREFABRIK

Avdelingsleder: Sylvi Sørensen (permisjon fra 1. juni)

Judith S. Nilsen har vikariert som avdelingsleder

A/S Sjølingstad Uldvarefabrik ble grunnlagt i 1894 og er i dag en levende museumsfabrikk som er ivaretatt som et teknisk kulturminne over tekstilindustrien i Norge. Fabrikken produserer fortsatt ullvarer på de gamle maskinene, blant annet garn, tepper, vadmél, plissé, ullfilt med mer. Fabrikken er komplett med fargereri, spinneri, veveri og appretur og har eget kraftverk med damanlegg.

Sjølingstad Uldvarefabrik er i dag en del av Vest-Agder-museet og skal:

- Bevare en komplett ullvarefabrikk med typiske bygninger, maskiner og utstyr
- Bevare og utvikle fagkunnskapen knyttet til fabrikkens maskiner og produksjon
- Bevare miljøet og historien knyttet til fabrikken
- Benytte det tekniske anlegget i nærings- og opplæringssammenheng

Gjennom forskning, innsamling og bevaring skal museumsfabrikken skape kunnskap om og forståelse for ullvareindustrien i vid forstand og opplevelse av ullvarefabrikken med miljøet rundt. Gjennom formidling skal museumsfabrikken spre kunnskap om, forståelse for og opplevelse av ullvarefabrikken som viser kontinuitet og endring, sammenheng og ulikhet.

Spesielle forhold

Avdelingsleder Sylvi Sørensen har hatt fødselspermisjon fra 1. juni. I hennes sted har Judith S. Nilsen vikariert. Birgitte Sørensen har vært ansatt som prosjektansvarlig, med særlig ansvar for oppfølging

av prosjekter på både avdelingsledernivå og innen formidling. Personalet for øvrig har vært stabilt gjennom året.

Besøkstall

VAM Sjølingstad	2008	2009	2010	2011	2012
SKOLE/BARNEHAGE	1 344	1 371	2 643	1 785	1280
TOTALT	5 893	6 330	8 301	7 164	7506

Produksjonen

Museumsfabrikken er unik i norsk og europeisk målestokk. Gjennom produksjonen blir kunnskap om maskiner, prosesser og industrihåndverksteknikker videreført og tatt vare på, noe som er en viktig forutsetning for å kunne formidle en levende museumsfabrikk.

Museumsfabrikken hadde også i 2012 et godt produksjonsår og salgsinntektene har økt. Jacquardteppene har vært spesielt populære og både slyngrose- og fuglemønsteret er blitt veid i tradisjonelle farger og i resirkulert garn fra lager. Produksjonen av teppene er tidkrevende. Teppene er innom flere maskiner og prosesser i alle avdelinger i fabrikk før de er klare for salg. Det er denne produksjonsgangen publikum følger når de er på omvisning i fabrikk.

Opplæring og kompetanseheving

Det krever en særlig kompetanse og erfaring å drifte antikvariske maskiner og utstyr på museumsfabrikken. I all hovedsak lærer museet opp ansatte selv. Kunnskap om tekstilproduksjon på antikvariske maskiner er utdøende kunnskap. Opplæring og kompetanseutvikling har derfor stort fokus i alt arbeidet i produksjonen og vedlikeholdet knyttet til denne. Fabrikk mistet verdifull kompetanse for sju år siden, og vi har siden den gang brukt mye ressurser på å bygge opp igjen denne kompetansen, skriftliggjøre den der det er mulig og å sikre at den er fordelt på flere hender. Opplæringen kan strekke seg over flere år. Det pågår i tillegg et kunnskapsoverførings-/ dokumentasjonsprosjekt med Norsk Håndverksutvikling på plissé og båndvever.

De to ansatte i veveriet tok fagbrev i tekstil i veving høsten 2011, og vi jobber nå mot at de to ansatte i spinneriet skal få tilsvarende fagbrev. To ansatte har allerede fagbrev innen farging.

Det er knyttet 1,5 årsverk til hver produksjonsavdeling, bortsett fra fargeriet der det for tiden er 0,8 årsverk. Dette sikrer en viss overlappende kunnskap, men ansatte jobber også på tvers av avdelingene for å sikre ytterligere kunnskapsflyt. Likevel er dette et kritisk punkt for museumsfabrikken. Vi er svært sårbare om ansatte slutter eller ved sykdom. Produksjonsprosessene henger sammen, slik at om produksjonen i en avdeling ligger nede, vil det også gå ut over produksjonen i de andre avdelingene. På sikt er det nødvendig å øke antallet ansatte knyttet til produksjonen.

Vedlikehold og antikvarisk drift

Maskinparken hadde i 2012 et tilfredsstillende vedlikeholds nivå. Nødvendig vedlikehold og småreparasjoner på maskinene ble i hovedsak gjort av de ansatte på avdelingene. Forebyggende vedlikehold av maskinene er viktig og det er faste rutiner for smøring og overhaling av maskinene. Vi hadde vinteren 2012 brudd i motoren til ringspinnemaskinen. Skaden ble utbedret ved hjelp av ekstern elektriker. Større vedlikeholdsoppgaver gjøres av produksjonsansvarlig med hjelp av andre ansatte, eller ved innleid kompetanse.

I 2012 ble to store og langvarige prosjekter endelig fullført: Ny heis i den gamle heissjakta kom på plass i spinneribygget og turbinen kom i drift. Begge disse prosjektene har vært tidkrevende og

kostnadskrevende. Vi har vært avhengig av eksterne og oppsparte midler over flere år for å få det til. I tillegg har vi spart betydelige utgifter ved å benytte intern kompetanse så langt vi har hatt mulighet. Fabrikkenes turbin er fra 1912. Turbinens hovedaksling brakk i 2007, ny aksling ble dreid og montert i 2009. Da turbinen skulle settes i gang igjen, viste det seg at turbinrøret også måtte utbedres, dette ble gjort 2010/2011. Det måtte i tillegg omfattende elektriske innstillinger til før den endelig fungerte som den skulle. I 2006 produserte fabrikken 110 940 kWh. Teoretisk produksjon i forhold til vannmengden er 250 000 kWh. Museumsfabrikken forventer å spare betydelige utgifter ved å produsere egen strøm. Hittil ser det ut til at turbinen er mer effektiv enn den var før istandsettingen. Ny heis i den gamle heissjakta ble høytidelig åpnet i 2012. Dette var et stort løft for fabrikken på mange måter, både for å bedre publikums adkomst til fabrikken og for å spare ansatte for mange tunge tak. Det er ikke få kasser med garn og ull som har blitt fraktet i heisen etter at den har kommet på plass.

Bygningsvern

Også enkelt vedlikehold av bygninger har blitt utført av fabrikkenes ansatte, samtidig som en har benyttet seg av rådgivning fra Vest-Agder-museet Kristiansands bygningsansvarlige. Tilstanden til taket i appreturbygg, kontorbygg og mellombygg er ikke tilfredsstillende; det er heller ikke vinduene. Ved store nedbørsmengder tar de inn vann. Fabrikken søkte i 2012 om midler til sikringsplan for å kartlegge behov for reparasjoner. Kun enkelt, overfladisk vedlikehold på noen av bygningene har blitt utført i 2012. Vi har satt i stand to vinduer i kontorbygget. Taklukene i appretur ble satt i stand høsten 2012. Andre gjennomførte vedlikeholdsoppgaver i 2012: Garasjen ble det satt i stand og to porter og tre vinduer ble malt. Bussgarasjen ble malt og fikk nye vannbord og vindski. *Våningen* ble vasket utvendig. Nytt gjerde kom på plass utenfor *Disponenten*. I veverbygningen ble toalettgulv slipt og malt. Det gamle kjellerrommet ble ryddet. Vi fikk gamle kontakter og elektrisk utstyr fra Mandal teppeveveri til reservedeler.

Formidling og utadrettet virksomhet

Det har vært godt besøk på fabrikken, med en liten økning fra 2011. Det ble gjennomført vinterferie- og påskeaktiviteter på fabrikken med ullverksted og omvisninger. I forkant av sommersesongen arrangerte Vest-Agder-museet *Den store museumsdagen* med tema *Maskin og mekanikk* på Sjølingstad Uldvarefabrik med stort besøk. Sommeren 2012 viste vi tekstilutstillingen *Jeg og skogen står stille* av Borghild Rudjord Unneland. Det ble gjennomført tre daglige omvisninger i fabrikken og ett daglig ullverksted for barn. Det tradisjonelle julemarkedet ble holdt over to dager og inkluderte Barnas juleutstilling *Julehus* med arbeider av skoleelever og barnehagebarn. DKS-opplegget *Den industrielle revolusjon* ble gjennomført for åttende trinn også i 2012. I tillegg har museumsbutikken gjennom hele året tatt imot både skoleklasser, barnehagegrupper og andre grupper på omvisninger i fabrikken og på verkstedet.

Sjølingstad Uldvarefabrik har også gitt sitt bidrag til Vest-Agder-museets felles satsing *Ikke bare plast*. Ullvarefabrikken er ikke så god på plastbåter; desto bedre på garn og ull. Derfor kom ideen om å strikke en båt. En plastbåt av merket Trifoil ble plassert i fabrikkenes publikumsmottak og gjennom nesten et helt år ble det samlet inn strikkelapper fra skoleelever og enkeltpersoner. Strikkebåten *Ulla* ble sjøsatt 25. august 2012 under museets regatta for klassiske plastbåter i Nodeviga.

Frivillig arbeid/venneforening

Venneforeningen Uldvennen er en viktig samarbeidspartner for museumsfabrikken.

VEST-AGDER-MUSEET MANDAL

Avdelingsleder: Sylvi Sørensen (permisjon fra 1. juni)

Birgitte Sørensen har fungert som ansvarlig ved avdelingen i 20 % stilling

Vest-Agder-museet Mandal kan se tilbake på et år med fine arrangementer. Våren 2012 flyttet Mandal bibliotek ut av Andorsengården og over i nye lokaler i kulturhuset Buen. Arbeidsgruppa for framtidig bruk av Andorsengården har hatt jevnlig møter for å planlegge hvordan museet på sikt kan gjøre bruk av hele bygningskomplekset.

Besøksstall

Mandal og Vigeland Hus	2008	2009	2010	2011	2012
Skole/barnehage			873	687	828
Totalt	3 516	4 189	4 286	4 686	3 980

Samlingsforvaltning

Vigeland Hus har fortsatt flere innlånte gjenstander, men også inventar i form av gaver. Dette er ikke tilfredsstillende registrert. Det samme gjelder store og viktige deler av samlingene i Andorsengården, resten av samlinga legges det nå planer for hvordan skal registreres.

Gaver og innkjøp

Museet har mottatt flere gaver: 150 grafiske blad i passepartout, tre innrammede tusjmalerier samt verktøy og utstyr etter Ottar Helge Johannessen. Ca. 150 skolefilmer med utstyr fra Mandal kommune og en motorbåt fra 1930-årene. Ei større samling av tegninger og malerier med mer etter Thorbjørn Egner ble i august deponert til Mandal kommune, museet har forvaltningsansvaret.

Dokumentasjonsarbeid

Museet utførte, var delaktig i eller initierte flere tiltak:

- Draktutstillinga *Fremmed sus i serken* ble filmet av Frode Vestad samtidig som husflidskonsulent Kathrine H. Bringsdal fortalte om den.
- De utstilte kunstverkene i museet ble fotografert og målsatt.
- Norsk handverksutvikling dokumenterte Olav Øens leketøysfabrikk i Marnardal.
- Statsarkivet tok vare på arkivmateriale etter Båtservice Verft A/S på Vestnes.
- Museet fulgte rivingen av Båtservice Verft, Mandals Teppeveveri og Marnar Bruk ved fotografering.
- Tilstandsvurdering ble utført på malerier som ble lånt ut til utstillinger. Blant annet de 11 Amaldus Nielsen-verkene med motiver fra Hardanger som ble utlånt til utstillinga *Amaldus Nielsen og Vestlandet. Malerier og studier fra Hardanger*.
- Søren O. Saanum overleverte ordnet arkiv for Vigeland Hus A/S til lagring i Andorsengården.
- Digitale bilder i Agder v/fotograf Arve Lindvig besøkte avelingens fotosamling.

Vedlikehold og antikvarisk drift

Museet holder til i gamle bygninger som ikke er bygd til formålet. De ligger i områder som er utsatt for hærverk og ødeleggelse. Manglende vedlikehold og tekniske løsninger gjør at vann kan trenge inn ved uvær og tining av snø. Museet har foruten blant annet skifting av knuste vindusglass utført flere tiltak i forbindelse med det; sprinkleranlegget på Vigeland Hus ble utvidet til også å omfatte det gamle uthuset og innbruksalarmanlegget i Andorsengården ble utvidet. Gjennomskinnelige rullegardiner med UV-filter ble montert i 2. etasje av trappegang i Andorsengården og i bibliotekets tidligere lesesal. Hårhygrometer ble kjøpt til klimamåling i malerisamlinga for daglig avlesning av fuktighet sammen med temperatur. Digitale klimamålere ble plassert ut i oppbevarings- og

visningsrom for malerier. Stoppekraner ble montert på vannrør til toalettanlegg i sjøfartsavdelingen siden disse fryser i kuldeperioder. Varmekabler bør monteres. Mandal kommune og Vest-Agder fylkeskommune skal starte istandsetting av Andorsengårdens vinduer i 1. etasje mot Store Elvegata. Profesjonell avfukter ble montert i Marna-samlingen på Ballastbrygga med oppstart i september. Det har blitt innhentet pristilbud med tanke på behovene for vedlikehold og istandsetting med blant annet tetting av lekkasje til AV-rom, nye vannbord, ny takrenne av tre på uthus og tetting av pipe for snø på Vigeland Hus.

Formidling og utadrettet virksomhet

Første halvåret gjorde vi i samarbeid med Sjølingstad Uldvarefabrik et forsøk på å lage en rekke arrangementer med målgruppe pensjonister under vignetten *Fredagsmuseet*. Vi viste utstillingen *Himmelen over Sørlandet* på Vigeland hus. Vi arrangerte også grafikkverksted for voksne. Det ble ikke de helt store besøkene ut av dette, så vi la ned tiltaket til sommeren.

For første gang arrangerte vi også påskeaktiviteter for hele familien på Vigeland Hus. Vi hadde grafikkverksted, enkel kafé og tilbud om omvisning i huset. Denne aktiviteten blir videreført. På Vigeland Hus viste vi sommeren 2012 utstillingen *Byen* med grafikk av Ottar Helge Johannessen. Utstillingsåpning med foredrag av Knut Lindseth. I forbindelse med sommerutstillingen i Andorsengården, *Gull i veggane*, holdt Torild Fossnes bildeforedrag om draktene fra Tveit i Tovdal og rekonstruksjonsprosessen. Utstillingen *Rekonstruksjoner* Franz Schmidt var også en del av sommertilbudet i Andorsengården. I forbindelse med skalldyrfestivalen arrangerte vi fisketrykk-aktivitet utenfor Andorsengården. Det var også skalldyrgrafikk på Vigeland hus. Kulturminnedagen ble markert på Vigeland Hus men kåseri av William Glad og foredrag av Inge Eikeland om Mathias Skeibrok. Det var også enkel kafé, omvisninger i huset og grafikkaktiviteter for barn. I oktober holdt regionkonservator foredraget *Fjord Diplomat og Polly Ester. Tidlige plastbåter fra Mandal* i Mandal historielag.

Vi markerte Thorbjørn Egners 100-årsdag 12. desember med skoleaktivitet, hvor tante Sofie viste rundt i Egners utstilling, elevene fikk lære litt sjøfartshistorie av mekanikus Madsen, være med på fiskerirebus og bakermester Harepus delte ut pepperkaker. Elevutstillingen *Min by* ble laget spesielt for denne dagen. Elever laget kunst inspirert av byen sin og byens kunstnere. En viktig samarbeidspartner var Barne- og ungdomsarbeiderfag ved Mandal videregående skole. De satte opp tre forestillinger med Karius og Baktus. Samme kveld arrangerte vi Egner-aften for voksne. Harald Egner og Svein Slettan holdt foredrag.

Ellers kan nevnes at flygelet i Andorsengården ble flyttet til det nye kulturhuset i januar. Dermed ble det slutt på konsertene som ble arrangert av Musikkens Venner i lokalet. I juni var Gustav Vigelands pute m/trekk klar for salg. Skiltingen til museet i Andorsengården ble betydelig forbedret ved at Mandal kommune satte opp fire skilt merket *museum* i ca. 50 meters avstand fra museet. Kjøleskap med fryser ble kjøpt til møterom i Andorsengårdens økonomibygning. Teleskopskinner for rullestol ble kjøpt til inngang ved sjøfartsavdelingen.

Forskning

Regionkonservator er medlem av museets faggruppe for forskning og er redaktør for museets temabok/årbok. Denne hadde i 2012 tittelen *"Flagget. Et nasjonalt symbol blir til"* og er forfattet av Jan Henrik Munksgaard.

Frivillig arbeid/venneforening

Vest-Agder-museet Mandal har kontakt med Vigeland Hus A/S, Mandal kunstforening, Mandal historielag og Marna Motor AS. Tidligere avdelingsleder Knut Lindseth er også til god hjelp.

VEST-AGDER-MUSEET LISTA

Avdelingsleder: Inge Eikeland

Vest-Agder-museet Lista har flere ulike avdelinger spredt utover Farsund kommune. Hovedsete er Nordberg fort med formidlingsbygg fra 2009. Museet skal se helheten i lokalsamfunnet, naturen og kulturen og ta for seg både historie, samtid og framtid. Kunst skal være en integrert del av formidlingen.

Spesielle forhold

Ansettelsen av museumsformidler i 2011 har gjort museet enda mer aktuelt for så vel skoleelever som småbarnsfamilier. I skoleferiene er verkstedsaktivitetene populære og stadig nye undervisningsopplegg tilbys skolene.

2012 var året som brakte billedhuggeren Mathias Skeibrok (1851-1896) inn i rampelyset. Flere av museets byster og skulpturer ble lånt ut til tidenes største Skeibrok-utstilling. Utstillingen ble vist på Vigelandmuseet i Oslo. Samtidig med åpningen av utstillingen var det bokpresentasjon av den store praktboken om Skeibrok. Boken er gitt ut på det lokale Klokkhammer forlag, og har høstet nasjonal medieoppmerksomhet. 2012 var også året der museet skrev kontrakt med Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design om å få låne utstillingen *Den lengste reisen, 1940-45*. Utstillingen omhandler kongefamiliens utenlandsopphold under andre verdenskrig og er en del av Regjeringens 75-årgave til Kongeparet. Utstillingen kommer til Nordberg Fort i desember 2013.

I vinter fikk vi også hjem fluktbåten VA-92L fra Skottland. Båten, som forlot Farsund med fire flyktninger i juli 1941, er nå utstilt på Listeskøyta kystkultursenter.

Besøksstall

VAM Lista	2008	2009	2010	2011	2012
SKOLE/BARNEHAGE	2 367	1 683	1 890	2 132	1 342
TOTALT	6 737	11 884	15 263	16 813	17 314

Omkring 17 000 gjester benyttet seg av museets tilbud i 2012. Det har vært godt besøk på ulike arrangementer, konserter og foredrag. Det er en nedgang i antall skoleelever. Hovedårsaken til dette er at vi i 2012 ikke samarbeidet med Sørlandets Kunstmuseum om formidling av kunstutstilling gjennom Den kulturelle skolesekken (DKS). Vanligvis har vi nesten 1000 skoleelever på dette. Det er en markert nedgang også i antall cruisegjester, da Farsund nesten ikke har hatt cruiseanløp i 2012. Museet har vært medarrangør av flere godt besøkte konserter.

Samlingsforvaltning

I løpet av de siste årene har museet gjort et stort arbeid for å bedre bevarings- og sikringsforholdene ved museets hovedbygg på Vanse. Dette arbeidet fortsatte i 2012. Totalt har museet rundt 15 000 gjenstander, og registreringsarbeidet har høy prioritet i museets arbeid fremover. Flere hundre gjenstander er ferdig registrert og flyttet inn i Mabergåsen. Samlingen av mekaniske musikkinstrumenter, Kilesamlingen, ble overtatt fra Vest-Agder fylkeskommune i 2012. Lista fungerer som fellesmagasin for Vest-Agder-museet med hangar på Lista Fly- og næringspark og Mabergåsen fjellhall.

Vedlikehold og antikvarisk drift

Det er drevet småskala kontinuerlig vedlikeholdsarbeid i 2012. En stram økonomi gjør at vedlikeholdet preges av nødsarbeid. Åptahuset (Farsund museum) ble malt med linoljemaling.

Formidling og utadrettet virksomhet

Skole/barnehagetjeneste

Skoletilbudet vårt er en del av DKS i Farsund kommune. Det ble gitt tilbud til alle på 3. trinn på Hervoll mølle og alle på 4. trinn om bronsealderen på Lista. Bronsealderopplegget er en del av det faste tilbudet til skoler i hele vestfylket gjennom Vest-Agder fylkeskommunes DKS. I tillegg fikk alle på 8. trinn i vestre del av Vest-Agder besøk av formidler med opplegget *Da Amerika kom til oss*, også dette gjennom DKS. De lokale skolene hadde eget opplegg på 8th Avenue i Vanse. Barnehagene i kommunen var på Nordberg og fikk se på helleristningene og bli kjent med museet, på Listeskøyta kystkultursenter bygget de båter med strikkmotorer. Det var også flere barnehager på Nordberg Fort på teaterforestillingen *Kroppen min*.

Aktivitetstilbud

Nordberg Fort har arrangert diverse konserter, forelesninger, teaterforestillinger og boklansering. Et av våre største arrangement var *Stiåpning og solnedgangskonsert*, som vi arrangerte sammen med Fyr lyd for Sørnorsk kystnatur. Vi var også en del av 8. mars-arrangementet *Damenes weekend*. Vi har som foregående år hatt jevnlig forespørsler om guidetilbudet vårt året rundt på dag- og kveldstid. Museet har arrangert flere *Naturlosturer* sammen med Lista og Sælør kystlag. Vi gikk hele Listakysten rundt. I tillegg har vi fire onsdager i juli arrangert *Lista-rundt-turer* i samarbeid med Lista menighet.

Utstillinger

Vest-Agder-museet Lista har basisutstillinger knyttet til Mathias Skeibrok, Listeskøyta og sjøfart. I tillegg har vi blant annet utstillinger om kapertiden 1807-1814, *Hellemyr - hellig myr – bronsealderen på Lista* og en utstilling om arkeologi og nazisme; ... og vitner om en stolt slekt.

Sommerutstillingen var *Der borte, akkurat her* som vi arrangerte i *Kunstaksen fyret-fortet* sammen med Galleri Lista Fyr. Seks norske kunstnere med internasjonal bakgrunn viste et bredt spekter av kunstuttrykk. Noen av kunstverkene skapte stort lokalt engasjement. I tillegg har museet vært arena for flere andre kunstutstillinger. Den første åpnet i januar og viste listakunstneren Alfred Vaagsvold sine moderne kunstverk sammen med verker av Mathias Skeibrok. Påskeutstillingen var religiøse malerier av den kasakhstanske kunstneren Nelly Bube. På forsommeren hadde vi separatutstilling med Audgunn Vilhelmsen fra Farsund. Høsten 2012 har vi vist kunst av Oddbjørn Stølen og Kjell Pahr-Iversen. Våren og sommeren hadde vi utstilling av flymotorer fra andre verdenskrig. Motorene tilhører samleren Rolf Bernhard Isaksen fra Flekkefjord.

Sesongtilbud, inkludert Barn på museum

Nybygget på Nordberg har holdt åpent alle søndager, det var helgeåpent i skuldersesongen. I hovedsesongen var museet åpent alle dager. Friluftstunet i Vanse og Listeskøyta kystkultursenter holdt åpent hver dag i kjernesesongen. I tillegg hadde museet søndagsåpent på Østhassel redningsstasjon, hvor Sælør og Lista kystlag har hatt ansvaret. Møllene på Hervoll og billedhugger Mathias Skeibroks fødested på Skeibrok er åpne miljøanlegg.

Sommeren 2012 kunne museet tilby *Skattejakt på fortet*, og både turister og fastboende benyttet seg av tilbudet. *Barnas bunkers* med hoppetau, fotballer, rockeringer og lignende ble også åpnet. Vi tilbød dessuten bueskyting, repslaging, båtbygging, tegning av helleristninger og styteløp i sommersesongen. I alle skoleferier hadde vi to dager med tilbud til barn om diverse aktiviteter. Inne på museet har vi tilbud til barna om å "bli en ekte Nordberg fort-detektiv", hvor barna blir kjent på museet.

Publikasjoner

Museet har i samarbeid med museets venneforening utgitt årbok. Årboka hadde et opplag på 600 eksemplarer. Årboka inneholder flere artikler med lokalhistorisk innhold. Avdelingsleder er redaktør.

Frivillig arbeid/venneforening

Lista Museums Venneforening har fortsatt sitt gode arbeid i 2012. Venneforeningens hjelp i forbindelse med arrangementene våre har vært av avgjørende betydning. Entusiastene på Listeskøyta kystkultursenter er fortsatt ivrige og legger ned mye tid og krefter i dugnadsinnsats. De var blant annet medarrangør av Uggerbyseminaret sammen med Vest-Agder fylkeskommune. Lister forsvarshistoriske forening har brukt mye ressurser på å tilrettelegge for et publikumstilbud i Hangar45.

Lokale samarbeidsprosjekter

Vi har inngått samarbeid med Fyr lyd (Lars Jakob Rudjord /pianist/komponist og Ingvild Koksvik/ sang) om å utvikle og tilby komplette kulturopplevelser i unike kulturhistoriske omgivelser. Tilbudet er rettet mot bedrifts- og konferansemarkedet på Lista. Samarbeidet er et utviklings- og verdiskapningsprosjekt støttet av Innovasjon Norge og Næring- og energiavdelingen i Vest-Agder fylkeskommune. Næring- og energiavdelingen i Vest-Agder fylkeskommune bevilget i 2011 inntil 195 000 kroner for at museet i samarbeid med Lister forsvarshistoriske forening skulle utvikle et publikumstilbud knyttet til andre verdenskrig. Dette arbeidet fortsatte i 2012. Vi samarbeider med Lista Flypark, Lister nyskaping, Farsund kommune og Farsund næringssselskap om et forprosjekt for å utvikle det som vi foreløpig kaller *Lista natur- og aktivitetspark*. Planen er å tilby aktivitetstilbud til konferansemarked og masse mønstringer, noe som vil kunne øke museets besøkstall og sikre inntekter. Gjennom året har vi også et samarbeid med Nordsjøfestivalen, der det blir arrangert i snitt fire konserter i året på Nordberg fort. Museet er deltakere i Farsund kommunes Reiselivsforum, samt i styringsgruppen for Utvalgt kulturlandskap Vest-Lista.

VEST-AGDER-MUSEET FLEKKEFJORD

Avdelingsleder: Arild Johannessen

Vest-Agder-museet Flekkefjord består av et skipper- og kjøpmannshjem med gjenstander fra 17-, 18- og 1900-tallet og de nyere Sjøbuene med utstillingssaler, kontorer og magasiner. Museet har også fiskeskøyta Solstrand fra 1936. I Sjøbuene er det en fast utstilling som viser både kunsten til Lars Kristian Gulbrandsen og forteller om kunstneren. I tillegg vises det flere temporære utstillinger.

I 2012 var arbeidsinnsatsen i stor grad knyttet til den pedagogiske virksomheten, arbeidet med oppføring av krambua og vedlikehold og reparasjoner av Solstrand.

Besøkstall

VAM Flekkefjord	2008	2009	2010	2011	2012
SKOLE/BARNEHAGE	4 993	4 319	4 532	4 414	5 111
TOTALT	7 906	7 844	8 902	7 616	8 707

Besøkstallet for 2012 var svært godt. Museet var i skoleåret fulltegnet og ble mye brukt av lokalbefolkningen i hovedsesongen.

Samlingsforvaltning

Mabergåsen fjellhall på Lista gir avdelingen i Flekkefjord sårt tiltrengt magasinplass. Store deler av tekstilsamlingen er allerede plassert der. Museet har installert Primus. Det er innredet et arbeidsrom i museets underetasje som skal tjene som arbeidssted for registrering og konservering med sikte på overflytting av gjenstander til Mabergåsen. Vest-Agder-museet Flekkefjord har om lag 7500

gjenstander. Ingen er digitalt registrert. Registreringen er foretatt på NKKM - kort og tilvekstskjema. Magasinforholdene i Flekkefjord er langt fra å være tilfredsstillende. Museet rår over ett magasin i Sjøbuene og et trekkfullt loft i hovedbygningen. I tillegg leier vi et kaldlager på Gyland. Håpet er å få innholdet fra dette lageret til hangaren på Lista. Museets fotosamling er på nær 25-30 000 enheter; om lag 3500 er registrert i Win-Regimus. 4000 enheter er digitalt behandlet (skannet).

Vedlikehold og antikvarisk drift

Det løpende vedlikeholdet av museumsskøyta Solstrand er viktig. I 2012 ble det satt i gang et større arbeid med utskifting av dekksp plank og bjelker. Etter tidligere restaureringsarbeid som ble utført ved Hardanger Fartøyvernssenter ble dekket aldri tett. Dette har ført til en del råte og soppdannelser. Solstrand ble høsten 2011 kjørt til Risør Trebåtbyggeri. Museet mottok ingen ekstra midler til dette arbeidet, slik at arbeidet har måttet utføres i to omganger. Det er i 2012 søkt midler til dette fra Vest-Agder fylkeskommune og Riksantikvaren.

Krambua

I 2010 ble krambuprojektet gjenopptatt med bygging av kjeller/fundament. Oppstart med reising av selve bygningen startet høsten 2011. I 2012 ble den nesten ferdig utvendig. Arbeidet innvendig vil bli videreført våren 2013. Krambua vil bli viktig i det videre arbeidet med å forbedre tilbudet til publikum.

Formidling og utadrettet virksomhet

Store deler av ressursene i Flekkefjord er knyttet opp til formidling, med fokus rettet mot pedagogiske tilbud til skoler og barnehager. Som følge av variert utstillingsaktivitet gjennom hele året, har det vært stor etterspørsel fra skolene. Det blir utarbeidet pedagogiske opplegg til alle utstillingene. Det sendes ut oversikt/program hvert halvår til alle skolene. Gjennom Den kulturelle skolesekken (DKS) i Flekkefjord kommune tilbyr vi en tur med Solstrand for 5. trinn. Turene går til Sandvikstrand ved Fedafjorden. Formidling av kunsten til Lars Kristian Gulbrandsen inngår også som DKS-tilbud. I tillegg samarbeider vi med Sørlandets Kunstmuseum (SKMU) om en DKS-utstilling hvert år. Grønnes batteri er arena for pedagogisk virksomhet for barn til og med 4. klasses trinn. I regi av Vest-Agder fylkeskommune har museumsformidler også reist rundt på skoleturné i Vest-Agder med ulike DKS-opplegg og bistått VAM Lista med undervisning.

Museet har i 2012 hatt 9 temporære utstillinger:

Hvis klær kunne fortelle i samarbeid med ABUP, *Dag ut og dag inn* – utstilling i samarbeid med SKMU, *Karl Hanssen* i samarbeid med Flekkefjord Kunstforening, *Sørlandsutstillingen*, årsutstilling i samarbeid med Flekkefjord videregående skole, Thove Bjørge Jenssen: *Livsløst*, T. Lid – fotoutstilling under Laksefestivalen, *Himmelen over Sørlandet*, *Nisser* – juleutstilling i samarbeid med lokale skoler og barnehager.

Avdelingen i Flekkefjord har sesongåpent i perioden 15. juni til 20. august. I denne perioden byr museet på sine to faste utstillinger samt sommerutstillingen. I juli har vi i tillegg to ukentlige aktivitetsdager for barn. Aktivitetene pågår ellers gjennom hele året med blant annet både høst- og vinterferieaktiviteter. Det viser seg at aktivitetsdager trekker en del barn til museet. Museet har også tilbud om byvandring som helårstilbud etter avtale. Sjøbuene er dessuten arena for konserter og brukes av lag og foreninger til møte- og kursvirksomhet. I 2012 ble det arrangert åtte konserter i Sjøbuene.

Forskning

Det har i 2012 ikke vært noen stor innsats på dette feltet foruten noe arbeid med oppfølgingsartikkel om båtprodusenten Draco.

Frivillig arbeid/venneforening

Vest-Agder-museet Flekkefjord har ikke egen venneforening, men har et utstrakt samarbeid med ulike aktører innen kulturminnevernet og andre deler av kulturlivet. Viktige samarbeidspartnere i lokalmiljøet er: Musikkens Venner, Flekkefjord Husflidlag, Flekkefjord Kunstforening, Flekkefjord Historielag, Flekkefjord Hagelag og Flekkefjord videregående skole og Byggeskikkssenteret. Museumsformidler har også samarbeidet med Utsikten Kunstsenter i Kvinesdal. Vi har videre et utstrakt samarbeid med Flekkefjord kommunes kulturavdeling om avvikling av ulike aktiviteter knyttet til skoleferier. Kulturskolen benytter museets lokaler til konserter. I 2012 fortsatte museet samarbeidet med Gullsmid Peersen, hvor Peersen i sine lokaler hadde utstilling av fotosamlingen til journalist T. Lid som tilhører museet. Innenfor VAM er samarbeidet mellom avdelingene i Flekkefjord og Lista godt etablert.

FELLESSATSINGER OG SAMARBEIDSPROSJEKTER

Odderøya

Odderøya er et viktig felles tiltak for Vest-Agder-museet. Etter at det i juni 2011 ble fattet et likelydende vedtak i Kristiansand kommune og Vest-Agder fylkeskommune knyttet til museumsetableringen, er dette fulgt opp på flere områder i 2012.

Kristiansand kommune og Vest-Agder fylkeskommune har etablert *Prosjekt Odderøya utvikling*. Dette prosjektet skal sikre en helhetlig og koordinert utvikling av Odderøya, både museumsområdet, infrastruktur, det øvrige kunst- og kulturmiljøet med mer. Innenfor dette prosjektet leder museet blant annet delprosjektet knyttet til Odderøya museumshavn. Vest-Agder-museet har i 2012 prioritert arbeidet knyttet til konseptavklaring rundt spesielt Odderøya museumshavn i Nodeviga. Dette arbeidet har vært gjennomført i samarbeid med Kristiansand kommune, Vest-Agder fylkeskommune, samt ulike andre lokale aktører på Odderøya. Museet har i denne prosessen samlet og spisset de tidligere planene for museumshavn og sett disse i sammenheng med det pågående arbeidet for å etablere en Nasjonal museumshavn, samt de overordnede planene for museumsetableringen på Odderøya.

Arbeidet med Odderøya museumshavn ble videreført gjennom utstilling av klassiske plastbåter og regatta. I tillegg ble museumshavnene videreutviklet med aktiviteter både på land og på vann i Lille Nodeviga, blant annet joller til utlån, kasting med line, krabbefiske, papir- og barkebåter. Aktivitetene var godt besøkt, og mange av de besøkende ble i området lenge. Tilbudet fanget også opp en del publikumsgrupper som normalt ikke er aktive museumsbrukere, som mindre bemidlede familier og innvandrere med ikke-vestlig bakgrunn.

Mot slutten av 2011 ble det satt i gang et arbeid med å utrede muligheten for å etablere et midlertidig konserveringsverksted for Vest-Agder-museet og Sørlandet Kunstmuseum (SKMU). Utredningsarbeidet ble sluttført i 2012.

BRUDD – vanskelige historier på museet

BRUDD betegner arbeid med vanskelige, ubehagelige, ukjente, kritiske, tabubelagte, marginale og kontroversielle temaer – problemstillinger som bryter med vante forestillinger om hva museer beskjeftiger seg med. Vest-Agder-museet og fem andre museer i Norge deltar sammen med Norsk kulturråd i en gruppe som skal arbeide spesielt med *BRUDD*-relaterte problemstillinger. Internt har museet dannet en arbeidsgruppe som skal arbeide med å implementere *BRUDD*-tankegangen i prosjekter og arbeidsmåter. I 2012 har museet vært med i prosjektet *BRUDDstykker*, der alle seks museene samarbeidet om og lanserte hver sin lille utstilling under samme vignett. Vest-Agder-museet lagde vandretstillingen *Hele sannheten!?* som setter spørsmålsteget ved museenes egen

rolle som sannhetsbærere og historiefortellere. Utstillingen åpnet ved VAM Kristiansand siste uka i november.

Faglige prioriteringer

I 2012 har Vest-Agder-museet foretatt en faglig prioritering hvor vi peker på hvilke deler av historien og områdets samfunnsliv vi vil fokusere på de neste årene. Følgende fem områder vil prioriteres innen samlingsforvaltning, formidling og forskning; besøksstedenes lokalhistorie, industrihistorie, maritim historie, militær historie og byggeskikk. Innen industrihistorie vil vi hovedsakelig arbeide med etterkrigstidas historie med to fokusområder, plastbåtindustri og små nisjebedrifter. Innen maritim historie vil også tida etter andre verdenskrig bli prioritert med vekt på plastbåtens historie og Danmarksfarten.

Ikke bare plast

Vest-Agder-museets store, tverrfaglige og avdelingsovergripende prosjekt, *Ikke bare plast*, setter fokus på hvilken betydning plastbåten har hatt for landsdelen – i arbeid og fritid, for industri, innovasjon og design. Prosjektet startet i 2010 og kan vise til gode resultater i 2012.

I mars 2012 var museet ansvarlig for 400 m² utstillingsareal på Norges største båtmesse, *Sjøen for alle*. Museet stilte ut egne båter og inviterte privatpersoner med klassiske plastbåter til utstilling. I tillegg deltok båtkonstruktør Eivind Amble, gründerne Roald Skibsrud og Herbert Waarum på messeutstillingen med sin fagkunnskap. Utstillingen var svært godt besøkt og vakte stor oppmerksomhet både blant publikum og andre utstillere. Vi knyttet kontakter til ressurspersoner i plastbåtindustrien, som vil ha stor verdi i den videre satsingen. I forkant av messa ble det lagt ned et godt arbeid i restaurering av to av museets båter. Den flytende sommerutstillingen i Nodeviga med klassiske, norske plastbåter ble videreutviklet i 2012. Det er et stort potensial i denne utstillingsformen. Samvirket mellom private båtiere og museet har vært godt. I august gikk museumsregattaen *Plastikk 2012* av stabelen for andre gang; nå strategisk plassert i Lille Nodeviga. Over 20 klassiske plastbåter viste seg fram på vann og på land, og arrangementet fikk god dekning i media. Museet har blitt tilbudt gjenstander og arkiver fra Skibspplast på Evje og begynte gjennomgangen av dette materialet i 2012.

I august valgte museet å trekke viktige delprosjekter ut av *Ikke bare plast*. Innsamling og dokumentasjon, museumsregatta, plastbåtutstilling i Nodeviga og garasjeprosjektet på Odderøya er lagt til daglig drift i museet. Dette har blitt gjort for å sikre en god og kvalitetsmessig framdrift for disse prosjektene.

Industrihistorie

Vest-Agder-museet er med i nasjonalt nettverk for teknologi- og industrihistorie og nasjonalt nettverk for arbeiderkultur og arbeidslivshistorie. Et resultat av dette nettverksarbeidet er at VAM har begynt å levere innhold til nettstedet industrimuseum.no. Dette er en nettportal som inneholder stoff om norsk industrihistorie, bransjer, bedrifter, personer med mer. Avdelingsleder ved Sjølingstad Uldvarefabrik har vært på seminar om registrering av større gjenstander. Videre har samarbeidsgruppen *Industridokumentasjon i Vest-Agder* hatt befarings på Boen Bruk, vurdert gjenstandssamling ved Agder Energi og arbeidet med dokumentasjonsrapport fra Hunsfos Fabrikker.

NASJONALE NETTVERK

Museets ulike avdelinger deltar i formelle og uformelle nettverk på nasjonalt plan. Vest-Agder-museet har en svært bred tematisk- og samlingsmessig portefølje; vi har derfor sett det som nødvendig å delta i en rekke nasjonale nettverk. Deltakelse i nettverkene er en oppfølging av den museumsfaglige delen av museumsreformen. Vest-Agder-museet deltar i følgende nasjonale nettverk:

Nettverk

Arbeiderkultur og arbeidslivshistorie
Bergkunst
Byggnettverket
Herregårdshistorie
Kystkultur
Magasin og bevaring
Teknologi og industrihistorie
Fotografi (ABM-nettverk)

Ansvarlig

Konservator Thorunn Lunde (VAM Setesdalsbanen)
Avdelingsleder/konservator Inge Eikeland (VAM Lista)
Driftsleder Nils Magne Håkegård (VAM Kristiansand)
Konservator Elin L. Pettersen (VAM Kristiansand)
Avdelingsleder/konservator Arild Johannessen (VAM
Flekkefjord)
Konservator NKF-N Simon Mawdsley (VAM Kristiansand)
Konservator Thorunn Lunde (VAM Setesdalsbanen)
Fotoansvarlig Arve Lindvig overtok for Kirsten K. B.
Nøklebye (VAM Kristiansand) fra 1. august 2012

ARBEID I FAGGRUPPER

Vest-Agder-museet har organisert det faglige arbeidet på tvers av avdelingene i tre faggrupper: *forskning, forvaltning og formidling*, i tråd med inndelinga i St.meld. 49 *Framtidas museum*. Fornyingsaspektet ligger som et underliggende premiss for faggruppearbeidet.

Faggrupelederne sitter i museets ledergruppe, for derigjennom å styrke det faglige arbeidet og kommunikasjonsflyten i organisasjonen. I 2012 ble en mindre sum avsatt til arbeidet i faggruppene. Deler av denne ble brukt til å finansiere den fellesfaglige satsingen *Ikke bare plast*. Faggruppene fungerer i stor grad som arbeidsgrupper, initiativtakere og utredere med rådgivningsfunksjon overfor ledergruppa. Faggruppene har to fellesmøter i løpet av året. I tillegg har ulike arbeidsgrupper/undergrupper møter og kontakt etter behov.

FAGGRUPPE FORSKNING

Faggrupeleder: Konservator NMF Kathrin Pabst

Faggruppe forskning besto i 2012 av 11 medlemmer, derav syv konservatorer, formidlingsleder, to pedagoger og designer. Det ble holdt to større møter i 2012, i tillegg ble det jobbet i mindre prosjektgrupper med forskjellige tema og opplegg.

Arbeidet tok utgangspunktet i museets forskningsplan og samarbeidet med de to andre faggruppene. Flere møter ble holdt for å samkjøre forskningsgruppen og museets *BRUDD*-gruppe med hensyn til et felles forsknings- og utstillingsprosjekt våren 2014. Av andre aktiviteter kan ellers nevnes arbeidet med årboka 2012, arbeid med søknader, opprettelse av et faglig råd for relevante eksterne publikasjoner, dokumentasjon av bedrifter som er truet av nedleggelse og deltagelse i Forskernettverk Agder.

Forskning rettet mot 2014

Planleggingen av grunnlovsjubileet 2014 har begynt for lengst, og 2012 var preget av diskusjoner om hvordan jubileet kan markeres på best mulig måte og med hensyn til at VAM er ett av seks *BRUDD*-museer i Norge. Planleggingsfasen ble avsluttet i slutten av 2012, og VAMs bidrag til grunnlovsjubileet vil bli et forskningsbasert utstillingsprosjekt som retter et kritisk blikk mot utstilte og uttalte nasjonale verdier.

Årboka 2012

Også årbokas tema var knyttet til grunnlovsjubileet: *Flagget. Et nasjonalt symbol blir til* ble skrevet av tidligere museumsdirektør ved Vest-Agder Fylkesmuseum og flaggekspert Jan Henrik Munksgaard.

Boka er på ca. 150 sider og er oss bekjent det mest omfattende verk som det norske flaggets historie som finnes i dag.

Opprettelsen av et faglig råd

Museet får fra tid til annen henvendelser om økonomisk støtte til eksterne bokprosjekter. Høsten 2012 ble det derfor opprettet et faglig råd som ved hjelp av flere kriterier vurderer om utgivelsen blant annet har faglig relevans for museet. Rådet består av tre av faggruppes medlemmer.

I 2012 fikk to publikasjoner innvilget støtte:

Jan Kokkin: *Mathias Skeibrok – Mytologi og realisme*. Boka er en kunsthistorisk fremstilling av Mathias Skeibroks kunstneriske virke, samtidig som det er den første biografien om Mathias Skeibrok og inneholder en komplett katalog over hans arbeider. Tilsvarende stor er relevansen for museets avdeling på Lista, som har flere av Skeibroks verk.

Jan-Olav Henriksen og Kathrin Pabst: *Uventet og ubedt. Paranormale erfaringer i møte med tradisjonell tro*. Utgiver: Universitetsforlaget. Boka tar blant annet utgangspunktet i VAMs religionsutstilling *Himmelen over Sørlandet* som ble vist i 2011 og kan også relateres til spøkelsesutstillingen på Kongsgård. Den baserer seg på intervjuer med kristne som har hatt paranormale erfaringer og setter beretningene i et religionsfilosofisk (Henriksen) og kulturhistorisk perspektiv (Pabst).

Forskernettverk Agder

Vest-Agder-museet er en av tre institusjoner som er med i Forskernettverk Agder, sammen med Universitetet i Agder, Statsarkivet i Kristiansand og Aust-Agder kulturhistoriske senter. Forskernettverket arrangerer det årlige Agderseminaret og en til to halvdagsseminarer og står bak en årlig publikasjon.

FAGGRUPPE FORVALTNING

Faggruppelider: Konservator og avdelingsleder Lista Inge Eikeland

Faggruppe forvaltning skal samordne og kvalitetssikre arbeidet knyttet til museets samlinger, bygninger og teknisk-industrielle kulturminner. Faggruppen skal bidra til økt forståelse for det museumsfaglige – og gjøre det enda mer interessant for de ansatte å jobbe ved museet. Museet har vedtatt en samlingsforvaltningsplan og en fotobevaringsplan som er styrende for arbeidet i faggruppen. I tillegg arbeides det med en innsamlingsplan.

Blant medlemmene finner man renholder, konservatorer, håndverkere, registratorer, operatører og mekanikere. Faggruppen har tre undergrupper:

- Bygningsvern (syv ansatte): Gruppen ledes av håndverker Nils Magne Håkegård
- Magasin og gjenstander (ni ansatte): Gruppen ledes av konservator Simon Mawdsley
- Teknisk-industrielle kulturminner (tolv ansatte): Gruppen ledes av konservator Thorunn Lunde (permisjon siden sommeren 2012)

Kompetanseheving

Målet er at faggruppen årlig skal avholde interne kurs om aktuelle tema. På grunn av manglende kapasitet har dette ikke vært gjennomført i 2012. Papirkonservator Simon Mawdsley har vært på kurs i «Gel cleaning» på Nasjonalmuseet. Inge Eikeland og Simon Mawdsley deltok i november på innføringskurs i samlingsforvaltning på Sverresborg i Trondheim. Flere av medlemmene har i tillegg deltatt på ulike nasjonale nettverks- og fagsamlinger, blant annet byggnettverksmøter og

fotobevaringssamlinger. Det ble avholdt dagsseminar om dendrokronologi. Foredragsholder var Niels Bonde fra Nationalmuseet i København.

Innsamling og avhending

På grunn av manglende magasinkapasitet har det vært inntaksstopp for gjenstander de siste årene. Inntil det er utarbeidet en innsamlingsplan for museet praktiseres inntaksstopp fortsatt. Uansett inntaksstopp har museet tatt i mot enkeltgjenstander som vi vurderer å ha særlig høy kulturhistorisk verdi. Vi har vært i dialog med Roald Skibsrud på Evje og overtatt en del av hans materiale fra Skibspplast, blant annet leker han laget selv som barn.

Registrering og dokumentasjon

Registreringsverktøyet Primus er installert på alle avdelinger, men det er stor variasjon i hvor mye Primus blir brukt. Det har fra faggruppenehold ikke vært ressurser til å følge opp registreringsarbeidet ved de ulike avdelingene. Arbeidet med digitalisering av museets store billedsamling har fortsatt i 2012. I august dokumenterte vi produksjonsanlegget til Skibspplast AS på Evje. Det ble tatt en rekke bilder, og lydopptak med Roald Skibsrud.

Bevaring

Store ressurser fra faggruppen har blitt lagt ned i brannsikringen av Gimle Gård i Kristiansand. Dette arbeidet ble ferdigstilt i 2012. Gimle har nå det mest moderne og sikre detektorsystemet med vanntåkeslukking som er tilgjengelig. Våre håndverkere har ellers drevet løpende vedlikehold av museets bygningsmasse i den grad de økonomiske rammene har tillatt det. Det er utført tilstandsvurdering av det meste av bygningsmassen. Gjenstandskonservator har fortløpende bidratt med råd og veiledning rundt om i avdelingene i forhold til nedpakking av gjenstander i forbindelse med registrering i Primus. Det ble gjennomført en befaring i Andorsengården i Mandal for å se på sikring, magasinering og klima, spesielt med tanke på kunstskeittene som oppbevares her.

Faggruppen har også vært delaktig i museets felles satsing *Ikke bare plast*, blant annet under båtmessen *Sjøen for alle* på Lillestrøm. Ansatte fra flere avdelinger i Vest-Agder-museet bidro sammen til at utstillingen ble en suksess.

Utfordringer

Et stort antall faggruppedlemmer gjør det vanskelig å samles ofte, og mange medlemmer er knyttet til faste arbeidsoppgaver på avdelingene. Det er dessuten stor variasjon i fagområder. Lite tid for faggrupeleder og undergrupeledere til å arbeide på tvers har preget også dette året.

FAGGRUPPE FORMIDLING

Faggrupeleder: Konservator NMF og formidlingsansvarlig Gunhild Aaby

Faggruppe formidling besto i 2012 av 15 medlemmer fra alle avdelinger. Medlemmene har ulike funksjoner i museet; avdelingsledere og konservatorer, museumspedagoger, formidlere og designer, skrankepersonell og merkantilt personale. Arbeidet i faggruppa har tatt utgangspunkt i museets formidlingsplan.

Det er etablert tre arbeidsgrupper med ansvar for hvert sitt felt:

- Pedagogisk virksomhet og innhold i sesongtilbud
- Digital formidling og kommunikasjon
- Markedsføring, profilering og sponning

I tillegg finnes arbeidsgrupper for prosjekter. Museets fellestjeneste, som er lokalisert sammen med administrasjonen på Odderøya, er organisasjonsmessig plassert under faggruppe formidling. Også regional museumsformidler i Lindesnesregionen sorterer faglig under formidlingsansvarlig. Birgitte Sørensen vikarierte som regional museumsformidler i 60 % fra januar til midten av september i Mari Ormbergs fødselspermisjon.

Nettverk, kurs og opplæring

Museumsformidlernetverket i Agder

Museumsformidlere og -pedagoger i Aust- og Vest-Agder har siden 1998/99 utviklet et forum for faglig diskusjon og inspirasjon. I 2012 ble *Museumspedagogisk fagdag Agder* arrangert i Grimstad. Museumsformidlernetverket står også bak museenes felles stand under *Sørlandsk lærerstevne*. I år deltok VAM sammen med Sørlandets Kunstmuseum, Lindesnes Fyrmuseum, Agder naturmuseum og Aust-Agder kulturhistoriske senter. Også de ubemannede museene i Vest-Agders tilbud til skolene blir profilert på den felles standen.

Arena Usus

Arena Usus er et klyngenettverk for bedrifter innen reiseliv, opplevelses- og kulturnæringen på Sørlandet. Usus har et dedikert fokus på gjenkjøp og verdien av eksisterende kunder. Klynga koordineres av landsdelselskapet Visit Sørlandet i samarbeid med Agderforskning. Vest-Agder-museet ble opptatt som medlem høsten 2011 og har deltatt på flere nettverkssamlinger i 2012. Foruten nettverksbygging bidrar Arena Usus med å øke bedriftenes innovasjonskraft, verdiskaping og konkurranseevne gjennom ulike kurs og arbeidsseminar innen for eksempel digital synlighet, samfunnsansvar, CRM, publikumsundersøkelser og gjestebehandling. I regi av Usus vil en bedriftsstipendiat hospitere ved Vest-Agder-museet i 2012/13 og arbeide med digital strategi for museet.

Kurs og intern opplæring

Arkeologiformidlingsseminar (Odderøya, 9. og 10. februar):

Fylkeskonservatoren i Vest-Agder arrangerte i samarbeid med Vest-Agder-museet seminar i Forum for arkeologiformidling i museets lokaler på Odderøya. Seminaret samlet i overkant av 30 deltakere fra ulike formidlingsinstitusjoner i Sør-Norge.

Arbeidsseminar for verkstedsaktiviteter (Sjølingstad Uldvarefabrik, 24. mai):

Som et ledd i satsingen *Barn på museum* – aktivitetsbaserte opplevelser i Vest-Agder-museet – holdt vi et kurs for ansatte i der vi gjennomgikk ulike verkstedsaktiviteter til bruk i sesongen.

Kurs for sommeransatte (Sjølingstad Uldvarefabrik, 18. juni):

Ca. 20 deltakere fra alle avdelinger fikk opplæring i serviceholdninger og fokus på gjenbesøk, omviserteknikk, førstehjelp og praktiske aktiviteter til bruk for *Barn på museum*.

Kurs i dramapedagogikk (Mandal, 8. og 9. november):

I forbindelse med utvikling av et pedagogisk opplegg knyttet til stemmerettsjubileet ble det holdt kurs i dramapedagogikk for museets pedagoger/formidlere ved teaterregissør og dramapedagog Marita Hesjedal. Kurset var finansiert med midler fra OU Virke.

Fellestjenester

Vest-Agder-museet har bygd opp en «bank» for utlån av utstillings- og formidlingsutstyr til museer og kommuner i Vest-Agder. Utstyrsbanken har i 2012 blitt ytterligere supplert gjennom samling av utstillingsutstyr som ikke er i bruk ved avdelingene. Vi tilbyr også utskriftstjenester fra storformatskriver. Flere museer har i 2012 benyttet seg av muligheten til å få produsert bannere og utstillingsplakater til reduserte priser. Vest-Agder-museet skrev blant annet ut utstillingen til

interreg-prosjektet *Fremtidskyster*, som åpnet til Forbundet Kystens landsstevne på Bragdøya i sommer.

Skoletjeneste

Den kulturelle skolesekken i Vest-Agder

Vest-Agder-museet er en sentral samarbeidspartner for den fylkeskommunale kulturelle skolesekken på kulturarvfeltet. Mye av arbeidet med planlegging av museets tilbud og felles markedsføring overfor skoler skjer i faggruppas arbeidsgruppe for pedagogisk virksomhet. Formidlingsansvarlig er koordinator for alle tilbud fra VAM til fylkets DKS. Ansvar for tilbudene i de lokale, kommunale kulturelle skolesekkene ligger til den enkelte avdeling. Tilbudene er organisert som turneer på skolene og som besøk på institusjonene.

Besøk ved Vest-Agder-museet:

- *Kanonbra* på Grønnes (Vest-Agder-museet Flekkefjord), 1.-2. trinn fra Sirdal
- *Vigelands trær* (Vest-Agder-museet Mandal; Vigeland Hus og Minne Åseral), 5. og 6. trinn fra Åseral og Lindesnes
- *Bronsealderen på Lista* (Vest-Agder-museet Lista), 4. trinn fra Flekkefjord, Kvinesdal, Lyngdal, Sirdal og Farsund
- *Industrialisering og tekniske kulturminner i Vest-Agder* (Vest-Agder-museet Sjølingstad Uldvarefabrik), 8. trinn fra Lindesnes, Lyngdal og Mandal

Skoleturneer:

- *Feber og fellesskap* (Vest-Agder-museet Flekkefjord), 5.-6. trinn i Farsund og Lyngdal
- *Da Amerika kom til oss* (Vest-Agder-museet Lista). 8. trinn i Flekkefjord, Kvinesdal og Farsund

I tillegg har den regionale museumsformidleren gjennomført 17 dager med opplegget *I barnevandrarens fotefar* i Audnedal i samarbeid med stiftelsen Det Gamle Posthuset. Vest-Agder-museet har også hatt to turneer (mekanisk musikk og klær/moter) i Den kulturelle spaserstokken i Vennesla og Birkenes i 2012.

Andre publikumstilbud

For sjuende gang gikk Vest-Agder-museets fellesarrangement *Den store museumsdagen* av stabelen. Arrangementet rullerer mellom avdelingene. I 2012 ble det arrangert søndag 10. juni på Sjølingstad Uldvarefabrik og hadde tema *Maskin og mekanikk*. På fabrikken var maskinene i sving, og alle avdelingene deltok med ulike aktiviteter og demonstrasjoner. Ca. 500 mennesker besøkte arrangementet.

Publikumsundersøkelse

Avdelingene Kristiansand, Sjølingstad Uldvarefabrik og Lista deltok i sommer i Arena Usus' gjenkjøpsundersøkelse for Sørlandet. Museet samlet inn 625 skjemaer fra sommergjestene og fikk alle data analysert av Agderforskning. Materialet har gitt nyttig informasjon om gjestene våre og hvordan vi bør arbeide med å få dem til å anbefale oss og komme tilbake.

Brosjyrer

Vi har fått flere ønsker om endring av format på Vest-Agder-museets brosjyrer. Til sommersesongen 2012 introduserte vi derfor et lite format for alle avdelinger og fellesbrosjyrer på norsk, engelsk og tysk. Brosjyrene var enklere å håndtere og billigere å produsere, men viste seg å ha en tendens til å forsvinne blant annet informasjonsmateriell. Intensjonen er at de små brosjyrene etter hvert skal suppleres av fyldigere salgspublikasjoner med historikk og attraksjonsbeskrivelser. 1. juli lanserte vi felles sesongkort for VAM. Kortet kostet 80 kroner og ga fri entré til alle museets åpne avdelinger i hovedsesongen 2012. Kjøp av kort var knyttet til innsamling av gjestedata. Det ble solgt få kort, og tiltaket krever mer oppfølging og markedsføring.

Digital formidling og kommunikasjon

Publiseringsplattformen Digimaker, som www.vestagdermuseet.no er bygd på, legges ned sommeren 2013. Arbeidsgruppa for digital formidling og kommunikasjon satte høsten 2012 i gang arbeidet med å finne ny publiseringsløsning og å utvikle nye sider. Planen er at nye nettsider skal lanseres våren 2013. Parallelt med denne prosessen arbeides det med å endre profilfokus overfor publikum – fra Vest-Agder-museet felles til det enkelte besøksmål/den enkelte attraksjon. Museet arbeider også med informasjon og kommunikasjon via sosiale medier. Gjennom Arena Usus fikk vi fra oktober 2012 tilgang til deler av en ett-årig bedriftsstipendiatstilling som skal arbeide med digital strategi for museet, deriblant bistand i arbeidet med nye nettsider og bedring av kommunikasjon i sosiale medier, samt arbeid med rutiner for digital kommunikasjon med fokus på synlighet og gjenbesøk.

Vest-Agder-museet samarbeidet høsten 2012 med Fylkeskonservatoren i Vest-Agder og forfattere av Rusleturbok om Odderøya, Inger Johanne og Knut Mæsel, om digital, historisk skilting på Odderøya. Skiltinga er basert på QR-koder. En midlertidig versjon ble lansert under Odderøya Open i november.

Utstillingsprosjekter

Vandreutstillingen Himmelen over Sørlandet

Vest-Agder-museets storsatsing, religionsutstillingen *Himmelen over Sørlandet*, sto i Christiansholm Festning i Kristiansand mars til september 2011. Deretter ble deler av utstillingen vist i Vest-Agder-museet Kristiansands lokaler på Kongsgård og deler ble trukket ut til en vandreutstilling. Utstillingen har i 2012 besøkt Vest-Agder-museet Mandal, Vest-Agder-museet Lista, Minne Kultursenter Åseral, Tingparken fornminnepark og besøkssenter og Vest-Agder-museet Flekkefjord. Utstillingen hadde enkelte tekniske og praktiske svakheter som vandreutstilling og er nå demontert.

Hele sannheten!? – et BRUDDstykk

Som et ledd i Vest-Agder-museets deltakelse i den nasjonale BRUDD-gruppa, produserte vi den lille vandreutstillingen *Hele sannheten!?* høsten 2012. Utstillingen setter spørsmålstegn ved museenes egen rolle som sannhetsbærere og historiefortellere. *Hele sannheten!?* åpnet ved VAM Kristiansand i slutten av november og vil vandre til Vest-Agder-museets besøkssteder og eventuelt andre interesserte.

PROSJEKTMIDLER TIL UBEMANNEDE MUSEER 2012

Vest-Agder-museet delte i 2012 ut 200 000 kroner i prosjektmidler til museer uten fylkeskommunalt driftstilskudd. Samlet søknadssum var 420 500 kroner. Til sammen fikk 16 prosjekter i 12 kommuner støtte. Hovedvekten av søknadene lå denne gangen på formidling og markedsføring. Flere utstillingsprosjekter fikk støtte, men det er også gitt tilskudd til planarbeid og tiltak innen bygnings- og gjenstandsforvaltning.

Fire museer søkte om faglig bistand fra Vest-Agder-museet, mens ytterligere fem museer mottok faglig råd og veiledning fra Vest-Agder-museet i 2012.

Museum	Prosjekt	Sum tildelt
Bommen Elvemuseum	Forprosjekt uthus/lager/klasserom	20 000
Det Gamle Posthuset	Markedsføring av Barnevandrercenteret og DGP	8 000
Det Gamle Posthuset	Videreutvikling av formidlingsprosjektet rundt Ole Høiland	6 000
Fjotland Bygdemuseum	Innsamling og registrering av gamle gårdsredskap	5 000
Flekkerøy historielags museum	Fortiden møter fremtiden – nettbrett i utstillingen	16 000
Hægeland Bygdemuseum	Reparasjon av tak og takrenner	20 000
Klokkergården bygdetun	Skilting av bygningene i bygdetunet	16 000
Lindesnes kulturtorv	I skulptørens hage – utstilling av Arne N. Vigelands bronseskulpturer i hagen ved Kulturtorvet	22 500
Lindesnes Kystkultursenter	Handlingsplan for utvikling av Lindesnes Kystkultursenters museale virksomhet	20 000
Lista naturmuseum	Tilrettelegging for skoleklasser	8 000
Marnardal museum	Utvikling av utstillingene ved Høgtun og Marnardal museum	7 000
Porsmyr Bygdetun	Puter til trille og karjol	11 000
Sveindal Museum	Digital markedsføring	2 500
Søgne Bygdemuseum	Utstilling i rommet til Biber-ubåten	18 000
Søgne zoo. og geologiske Museum	Utstillingsmontere	10 000
Øie Mølle	Istandsetting av mølla	10 000
Totalt		200 000

DIGITALE BILDER I AGDER (DBA)

Arve Lindvig var ved årets slutt ansatt i 50 % fast stilling for DBA og i 50 % midlertidig stilling for Vest-Agder-museet. Den halve stillingen ved museet er fra 1. januar 2013 endret fra midlertidig til fast. Som tidligere ble alle medlemmer i DBA ved årets start invitert til å melde inn behov for tjenester. Dette har blant annet resultert i skanning av bilder hos Statsarkivet, og publisering av rundt 1600 tidligere skannede bilder fra Statsarkivets samling med motiver fra Kristiansand Mekaniske verksted (KMV). I løpet av 2012 har Lindvig på vegne av museet deltatt på seminar om historiske kart hos Statsarkivet i Kristiansand, på den årlige landskonferansen om fotobevaring i april, og på en samling i det såkalte *Fotonettverket* i september.

Henverdeler fra kunder om bruk av bilder fra bildebasen har økt i 2012. Ved utgangen av året var det formidlet nærmere 500 bilder til kunder, og det er håndtert over 50 e-poster med forespørsler om bilder. Alle utleveringer av bilder har blitt klarert med de respektive eiere. Enkelte av medlemsinstitusjonene har overtatt noen bestillinger og formidlet bildene selv. Fra Vest-Agder-museets del av bildesamlingen er det i 2012 solgt bilder i form av bildefiler til diverse utsmykninger eller kommersiell bruk og utskrifter fra egen storformatprinter. For eksempel har Bankkjelleren under McDonalds i Markensgate, Kiwi i Kirkegata, Flekkerøy historielag, ei boligblokk på Tangen og Christianssand Kunsthall fått utsmykning med slike bilder.

Fjorårets bokprosjekt, *August Abrahamson – Fotografiske plater* har i løpet av 2012 resultert i et overskudd på ca. 165 000 kroner. Dette beløpet tenkes brukt som grunnlag i framtidige fotohistoriske formidlingsprosjekter i samarbeid med Setesdalsmuseet.

I løpet av 2012 har nettstedet dbva.no hatt en tilvekst på 2 826 bilder med metadata. Ved årets slutt har vi 36 486 bilder tilgjengelig for publikum digitalt. I tillegg til de 1 600 bildene fra Statsarkivet, er det blant annet lagt ut flere bilder fra samlingen etter fotograf Waage-Pettersen i Farsund, Fotomagasinets i Dronningensgate og en serie med tyske flybilder fra 2. verdenskrig.

Blant fotooppdrag for Vest-Agder-museet kan blant annet nevnes fotografering av Else Marie Jacobsens tepper, fotodokumentering av Else Marie Jacobsens vevstue, avfotografering og skanning av illustrasjoner i bøker fra samlingen ved Gimle videregående skole, avfotografering av Vest-Agder-museets samling av tegnede «prospekter» etter M. A. Appel, av flyfotografier fra Xstrata, bearbeiding av bilder til Lindesnes fyrmuseums storsatsing, *Kystreise.no*, og en samling fyrbilder fra 1920-30-tallet etter overingeniør Jacobsen i fyrvesenet. I tillegg er det bidradd med innsats på museumsdager og årets plastbåtarrangement, Plastikk 2012 etc., og skannet nærmere 100 store tegninger av lokomotiver for Setesdalsbanen. De avfotograferte prospektene fra av M. A. Appel har blant annet blitt brukt til utstilling og sceneteppes i forbindelse med Kildens oppsetning av *Den Stundesløse* av Ludvig Holberg.